

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Právní, účetní a daňové aspekty podnikání fyzických osob

Legal, Accounting and Tax Aspects of Natural Persons' Entrepreneurship

Student: Marie Schenková

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Pšenková Yvetta, Ph.D.

Ostrava 2016

Zadání bakalářské práce

Student: **Marie Schenková**

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně

Téma: **Právní, účetní a daňové aspekty podnikání fyzických osob**
Legal, Accounting and Tax Aspects of Natural Persons'
Entrepreneurship

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Právní aspekty podnikání fyzických osob
 3. Účetní a daňové aspekty podnikání fyzických osob
 4. Praktická aplikace
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- KOLEKTIV AUTORŮ. *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2015*. 13. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 416 s. ISBN 978-80-7263-933-5.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Meritum Účetnictví podnikatelů 2015*. 12. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 544 s. ISBN 978-80-7478-689-1.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelských subjektů I*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2012. 120 s. ISBN 978-80-248-2905-0.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Yveta Pšenková, Ph.D.**

Datum zadání: 20.11.2015

Datum odevzdání: 06.05.2016

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Právní, účetní a daňové aspekty podnikání fyzických osob“ včetně všech příloh (s výjimkou přílohy č. 5 živnostenského zákona), vypracovala samostatně.

Ve Fulneku, dne 6. 5. 2016

.....

Marie Schenková

Obsah

1. Úvod	4
2. Právní aspekty podnikání fyzických osob	6
2.1. Právní úprava podnikání fyzických osob v České republice	6
2.2. Základní pojmy	6
2.3. Živnost a její provozování	7
2.4. Druhy živností	7
2.4.1 Živnosti ohlašovací	8
2.4.2. Živnosti koncesované	8
2.5. Živnostenský rejstřík	9
2.6. Povinnosti podnikatele	11
2.7. Vznik, změna a zánik živnostenského oprávnění	11
2.7.1. Vznik živnostenského oprávnění	12
2.7.2. Zánik živnostenského oprávnění	17
2.8. Živnostenská kontrola	18
2.9. Správní delikty	19
3. Účetní a daňové aspekty podnikání fyzických osob	23
3.1. Účetnictví v České republice	23
3.1.1. Prameny právní úpravy účetnictví	24
3.2. Základní pojmy v účetnictví	25
3.3. Povinnost vést účetnictví	30
3.4. Rozsah vedení účetnictví	31
3.5. Účetní závěrka	33
3.6. Způsoby oceňování	33
3.7. Odpisy	34
3.7.1. Daňové odpisy	34
3.7.2. Účetní odpisy	35
3.8. Inventarizace majetku a závazků	36
3.9. Obecná úprava výsledku hospodaření na základ daně v účetnictví	37
3.10. Daňová evidence	39
3.11. Obecná úprava základu daně zjištěného z peněžního deníku v daňové evidenci	42
3.12. Daňové aspekty	44
3.12. Daňový systém v České republice	44

3.13. Výdajové paušály	47
4. Praktická aplikace	49
4. 1. Účetnictví individuálního podnikatele.....	49
4. 2. Daňová evidence.....	56
Závěr	60
Seznam použité literatury	61
Tištěné dokumenty:	61
Elektronické dokumenty:.....	61
Seznam zkratek	65
Seznam příloh	
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Přílohy	

1. Úvod

Cílem bakalářské práce je rozhodnout se, zda bychom si vybrali možnost podnikat jako individuální podnikatel (tzn. živnostník) a vést účetnictví, nebo vést daňovou evidenci.

Nejprve popíšeme právní aspekty podnikání fyzických osob. Ve zkratce popíšeme právní úpravu podnikání fyzických osob v České republice, dále vysvětlíme základní pojmy (co to je živnost, podnikání, podnikatel, provozovna atd.). Poté se budeme zabývat živnostmi, počátkem živnostenského podnikání (ohlašování živnosti, koncese, rozdíl mezi živnostmi a koncesí). Kapitulu ukončíme správními delikty fyzických osob – popíšeme jakým způsobem lze spáchat přestupky a správní delikty a jaké za ně hrozí právní postih.

Druhou kapitolou bakalářské práce jsou účetní aspekty podnikání fyzických osob – budeme se zabývat právní úpravou účetnictví, základními pojmy (náklady, výnosy, příjmy, výdaje, zisk, ztráta a mnoho dalších). Uvedeme osoby povinné vést účetnictví a pomocí kategorizace účetních jednotek (novela 2016) uvedeme osoby, které jsou povinné vést účetnictví v plném rozsahu. Dále vysvětlíme co je to účetní závěrka, z čeho se skládá a jaké má náležitosti. Další podkapitolou jsou způsoby oceňování (ocenění majetku a závazků ke dni uskutečnění účetního případu nebo ke konci rozvahového dne – ocenění na úrovni pořizovacích cen, vlastních nákladů, jmenovitými hodnotami) a odpisy (co vyjadřují, jakým způsobem lze odepisovat, daňové odpisy, účetní odpisy a způsob jejich výpočtu). Na konci druhé kapitoly popíšeme proces, kdy jednotka zjišťuje skutečný stav majetku a závazků a porovnává jej se stavem v účetnictví – tzv. inventarizace majetku a závazků. Poslední podkapitola obsahuje jednoduchý vzorec pro upravení výsledku hospodaření na základ daně v případě, kdy jednotka vede účetnictví.

Třetí a poslední teoretickou částí jsou daňové aspekty podnikání fyzických osob. Nejdůležitějším pojmem této kapitoly je daňová evidence, na kterou budeme navazovat v aplikačně ověřovací části, kdy budeme porovnávat vedení účetnictví a daňové evidence a následně v návaznosti na výslednou daňovou povinnost a další aspekty doporučíme formu, které je vhodnější. Daňová evidence je řešena v §7b zákona o daních z příjmů. Uvedeme osoby, které nemohou vést daňovou evidenci, ocenění majetku v daňové evidenci, popíšeme způsob vedení peněžního deníku a pomocných knih, do kterých zaznamenávají osoby vedoucí daňovou evidenci. Nakonec uvedeme obecný vzorec pro úpravu výsledku hospodaření na daňový základ v daňové evidenci, daňový systém v České republice (rozdělení daní na daně

přímé a nepřímé), opět vysvětlíme základní pojmy a způsob stanovení výdajů paušálem (kdy je možné stanovit výdaje paušálem, jaké jsou podmínky a následky).

V praktické části bakalářské práce vyřešíme daný příklad v případě vedení účetnictví individuálního podnikatele a v případě vedení daňové evidence. Následně vypočteme výsledky hospodaření, které upravíme na daňový základ a zjistíme daňovou povinnost – v návaznosti na daňovou povinnost a náročnost vedení doporučíme paní podnikatelce formu, která je pro ni vhodnější.

Pro následné rozhodnutí použijeme metodu analýzy a komparace daných možností a výsledků.

Bakalářská práce je provedena k právnímu stavu k 1. 1. 2016.

2. Právní aspekty podnikání fyzických osob

2.1. Právní úprava podnikání fyzických osob v České republice

Problematika podnikání fyzických osob je upravena několika zákony a vyhláškami. Nejdůležitějším zákonem upravující tuto problematiku je zákon o živnostenském podnikání č. 455/1991 Sb. Dalším důležitým pramenem právní úpravy je zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb., upravující daně z příjmů z podnikání fyzických osob a právnických osob. Dále můžeme pokračovat vyhláškou 500/2002 Sb., kterou vydalo MF a týká se podvojného účetnictví.

V lednu roku 2016 proběhla novelizace účetnictví, která vyvolala také změny v dalších zákonech, například v zákoně o daních z příjmů, zákoně o dani z přidané hodnoty a zákoně o auditorech. Tato změna v účetnictví zavedla kategorizaci účetních jednotek dle obratu, objemu aktiv a počtu zaměstnanců (kap. 3.4.).

2.2. Základní pojmy

Pro lepší srozumitelnost vysvětlíme v této kapitole několik základních pojmů, které se týkají právní úpravy podnikání fyzických osob v České republice.

Fyzická osoba: fyzickou osobou je člověk, který je způsobilý k právním úkonům, to znamená, že může nabývat práva a povinnosti vyplývající ze zákona. Tato osoba musí být starší osmnácti let (právní způsobilost může získat i za jiných podmínek, které jsou uvedeny v NOZ) a musí být svéprávná – schopná rozhodovat sama za sebe a být si vědoma důsledků svého rozhodování.

Provozovna: prostor, kde je živnost provozována. Za provozovnu se považuje i automat (například při prodeji kávy a jiných nápojů) nebo obdobné zařízení sloužící k prodeji zboží nebo poskytování služeb a mobilní provozovna (například pojízdný stánek při prodeji zmrzliny)¹.

Podnikání: činnost, kterou provádí podnikatel (viz. pojem podnikatel).

Podnikatel: ten, kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem

¹ Pojem provozovna: živnostenský zákon č. 455/1991 Sb. §17 odst. 1.

dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele. Za podnikatele se považuje každá osoba zapsaná v OR a osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění dle jiného zákona (§420 NOZ).

Obchodní závod (podnik): je organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu (to znamená i jeho zaměstnanci – dle §502 NOZ jsou osobní složkou podniku).

Živnost: je soustavná podnikatelská činnost prováděná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku.

2. 3. Živnost a její provozování

Jak je výše uvedeno, živností je soustavná podnikatelská činnost prováděná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku. Živností však naopak není například provádění archeologických výzkumů; restaurování kulturních památek, které jsou výtvarnými díly nebo uměleckořemeslnými pracemi. Živností také není činnost fyzických osob upravená zvláštními předpisy – činnost lékařů, daňových poradců, sportovců, advokátů, notářů, soudních exekutorů, znalců, tlumočnicků atd. Živností dále není činnost bank, pořádání loterií a podobných her, námořní doprava, mořský rybolov a mnoho dalších. Co není živností je upraveno v zákoně 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání.

Subjekty oprávněnými provozovat živnost jsou fyzické osoby a právnické osoby. Pro potřeby této bakalářské práce se však budeme zabývat pouze osobami fyzickými, právnických osob se dotkneme pouze okrajově (cílem je spíše poukázat na některé rozdíly mezi fyzickými a právnickými osobami a způsobem jejich podnikání).

2.4. Druhy živností

Živnosti dělíme na živnosti ohlašovací a koncesované. Ohlašovací živnosti jsou skupinou početnější, jelikož k jejich provozování není nutný souhlas státních orgánů. Ohlašovací živnosti se dále dělí na živnosti řemeslné (například instalatérství), vázané (činnost účetních poradců, vedení účetnictví) a volné (výroba keramiky). Ke vzniku ohlašovací živnosti je nutné podat žádost na živnostenském úřadě (případě potvrdit svou odbornou způsobilost).

Koncesované živnosti jsou v České republice méně početnou skupinou, jelikož k jejich vzniku a následnému provozování je nutný souhlas státu prostřednictvím živnostenských úřadů (stát tímto způsobem reguluje počet koncesovaných živností). Příkladem koncese může

být například provozování taxislužby. Ke vzniku koncesované živnosti je nutné podat žádost o koncesi u kteréhokoliv obecního živnostenského úřadu nebo prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy (Czech POINT)².

2.4.1 Živnosti ohlašovací

Živnosti ohlašovací jsou charakteristické tím, že živnostenské oprávnění vzniká již za zákonem daných podmínek okamžikem ohlášení (ne tedy vydáním živnostenského listu)³.

Dělí se na živnosti:

a) řemeslné – odborná způsobilost k provozování této živnosti se prokazuje dokladem o řádném ukončení středního vzdělání s výučním listem v tomto oboru (např. instalatér), dokladem o řádném ukončení středního vzdělání s maturitním vysvědčením (např. kosmetička s maturitou), řádném ukončení vyššího odborného vzdělání (např. v technickém oboru), řádném ukončení vysokoškolského vzdělání, uznáním odborné kvalifikace nebo získáním všech odborných kvalifikací, tak jak jsou stanoveny v Národní soustavě kvalifikací.

Tyto doklady však mohou být nahrazeny praxí v oboru nebo rekvalifikací.

b) vázané – podmínkou pro získání živnostenského listu u živnosti vázané je odborná způsobilost podle zákona.

Občan ČR nebo Evropské unie může prokázat svou odbornou způsobilost dokladem o uznání odborné kvalifikace vydaným uznávacím orgánem podle zákona o uznání odborné kvalifikace (18/2004 Sb.).

c) volné – pro živnosti volné nejsou stanoveny žádné jiné podmínky, pouze ty všeobecné. Jako příklad pro živnost volnou lze uvést například chov zvířat a jejich výcvik (kromě živočišné výroby) nebo výrobu bižuterie.

2.4.2. Živnosti koncesované

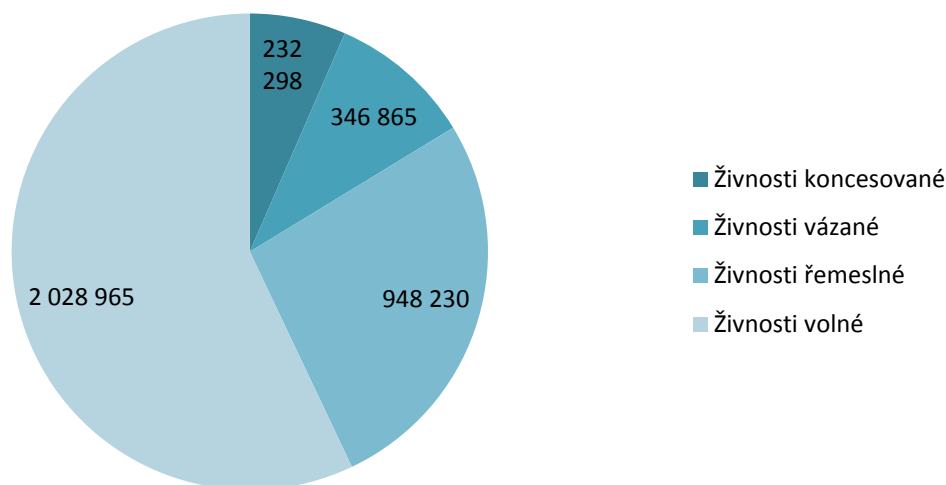
Živnosti koncesované jsou charakteristické vznikem ke dni nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese⁴. Koncese znamená oprávnění k provozování dané živnosti. Živností koncesovanou může být například provoz taxislužby, provoz osobní autobusové dopravy nebo například provádění pyrotechnického výzkumu.

² Živnosti koncesované: Žádost o koncesi pro právnické osoby se sídlem na území České republiky (Česká právnická osoba). *Portál veřejné správy* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra, 2016 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/portal/podnikani/situace/291/293/5175.html>

³ Živnost ohlašovací (živnostenský zákon). *Business.center.cz* [online]. Praha: HAVIT, s.r.o., c1998-2016 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pojmy/p1401-zivnost-ohlasovaci.aspx>

⁴ Živnost koncesovaná (živnostenský zákon). *Business.center.cz* [online]. Praha: HAVIT, s.r.o., c1998-2016 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pojmy/p1405-zivnost-koncesovana.aspx>

Graf 2.1. Počet živností v ČR k 31.12.2015

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu – Registr živnostenského podnikání, dostupné z: <http://www.rzp.cz/statistikySbj.html>

2. 5. Živnostenský rejstřík

Živnostenský rejstřík je informačním systémem veřejné správy, vedeným v elektronické podobě, ve kterém jsou evidovány údaje související s provozováním živnosti. Do tohoto rejstříku jsou přebírány různé údaje z jiných informačních systémů a registrů. Správcem živnostenského rejstříku je Živnostenský úřad České republiky a jeho provozovateli jsou krajské živnostenské úřady.

Do živnostenského rejstříku se zapisují například tyto údaje a jejich změny:

- a) u fyzické osoby jméno a příjmení, titul nebo vědecká hodnost, státní občanství, bydliště; u zahraniční fyzické osoby též místo pobytu v České republice, rodné číslo, datum narození, identifikační číslo osoby atd.⁵,
- b) předmět podnikání,
- c) druh živnosti,
- d) provozovna, nebo provozovny, v nichž je živnost provozována, s výjimkou automatů a mobilních provozoven s údaji dle §17 odst. 5 písm. d) a e) včetně identifikačního čísla provozovny, popřípadě s údaji dle §58 odst. 4 živnostenského zákona,
- e) doba platnosti živnostenského oprávnění,
- f) datum vzniku živnostenského oprávnění,

⁵ Další informace nalezneme v živnostenském zákoně č. 455/1991 Sb., §60 odst. 2a).

- g) doba pozastavení nebo přerušení provozování živnosti,
- h) datum zániku živnostenského oprávnění,
- i) datum doručení výpisu dle §10 odst. 4 živnostenského zákona,
- j) rozhodnutí o úpadku; rozhodnutí o tom, že dlužník není v úpadku; rozhodnutí o způsobu řešení úpadku a rozhodnutí o zrušení konkurzu,
- k) vstup právnické osoby do likvidace,
- l) překážky provozování živnosti podle §8⁶,
- m) pokuty uložené živnostenskými úřady a sankční opatření uložená jinými správními orgány v souvislosti s podnikáním, s výjimkou blokových pokut,
- n) další doplňující údaje vztahující se k rozsahu živnostenského oprávnění,
- o) adresa místa, kde lze vypořádat případné závazky po ukončení činnosti v provozovně,
- p) osoba pokračující v provozování živnosti po zemřelém podnikateli; údaje o této osobě se zapisují přiměřeně,
- q) nesplnění podmínek provozování živnosti.

Živnostenský rejstřík je rejstříkem veřejným, avšak s výjimkou některých údajů. První částí jsou údaje o bydlišti a místě pobytu, druhou částí jsou ostatní údaje, po uplynutí 4 let, pokud podnikateli zaniklo poslední živnostenské oprávnění. Tyto údaje budou převedeny do neveřejné části a až v okamžiku, kdy podnikatel znovu získá živnostenské oprávnění, budou navraceny do části veřejné. Další částí jsou údaje v případě nesplnění podmínek provozování živnosti a uložené dokumenty.

Živnostenský úřad může údaje ze živnostenského rejstříku poskytnout jen té osobě, které se tyto údaje týkají, správnímu orgánu, pokud tyto údaje potřebuje pro výkon své činnosti, nebo osobě, která prokáže právní zájem. Živnostenský úřad může na požádání vydat úplný výpis, částečný výpis nebo potvrzení o určitém zápisu (případně potvrzení o tom, určitý zápis v živnostenském rejstříku není) v listinné nebo elektronické podobě podnikateli, kterého se týká.

Údaje vedené ve veřejné části živnostenského rejstříku jsou zpřístupněny v elektronické podobě⁷.

⁶ Například pokud by fyzické osobě byl uložen zákaz provozování činnosti v oboru nebo příbuzném oboru.

⁷ Dostupné například na: <http://zivnostensky-rejstrik.cz/>

Ministerstvo vnitra nebo Policie České republiky poskytuje Živnostenskému úřadu České republiky pro potřeby řízení před živnostenským úřadem a pro potřeby vedení živnostenského rejstříku:

a) referenční údaje ze základního registru obyvatel; tj. například jméno, příjmení, datum narození, adresa, datum úmrtí nebo státní občanství,

b) údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel; tj. například jméno a příjmení, datum a místo narození, rodné číslo, státní občanství, adresa trvalého pobytu, datum úmrtí, omezení svéprávnosti,

c) údaje z agendového informačního systému cizinců; tj. například jméno, příjmení, pohlaví, číslo a platnost oprávnění k pobytu, počátek pobytu, omezení svéprávnosti, datum smrti.

2.6. Povinnosti podnikatele

Mezi povinnosti podnikatele patří například povinnost viditelně označit obchodní firmou, popřípadě názvem, nebo jménem a příjmením a identifikačním číslem osoby (pokud bylo přiděleno) objekt, v němž má sídlo (liší-li se od bydliště fyzické osoby). Na žádost živnostenského úřadu je podnikatel povinen sdělit, zda živnost provozuje a doložit doklady, které prokazují provozování živnosti. Podnikatel je povinen nejpozději ke dni ukončení činnosti v provozovně, oznámit živnostenskému úřadu, na jaké adrese lze vypořádat jeho případné závazky. Další povinnosti ukládá §31 živnostenského zákona č. 455/1991 Sb.

2. 7. Vznik, změna a zánik živnostenského oprávnění

Vznik živnostenského oprávnění se dělí na ohlašování živnosti a řízení o koncesi. Podmínky a pravidla ohlašování živnosti a řízení o koncesi uvedeme v následující kapitole. Vznik živnostenského oprávnění je vázán na podání žádosti (nebo ohlášení) živnostenskému úřadu, žádost musí obsahovat určité náležitosti stanovené živnostenským zákonem (č. 455/1991 Sb.). Náležitosti žádosti a ohlášení uvedeme v následující kapitole.

Hlavní rozdíl mezi ohlašováním živnosti a žádostí o koncesi je v tom, že o udělení koncese nerozhoduje sám živnostenský úřad, ale žádost předává vyšším orgánům, které jsou věcně příslušné pro rozhodnutí o udělení koncese.

2.7.1. Vznik živnostenského oprávnění

OHLAŠOVÁNÍ ŽIVNOSTI

Fyzická osoba, nebo právnická osoba, která hodlá provozovat ohlašovací činnost, musí tuto skutečnost nahlásit živnostenskému úřadu.

V tomto ohlášení uvede fyzická osoba jméno a příjmení, státní občanství, bydliště, rodné číslo, datum narození, místo narození a rodné příjmení. Dále uvede ty samé údaje u odpovědného zástupce, pokud bude provozovat živnost prostřednictvím jeho osoby. Zahraniční fyzická osoba musí dále uvést místo pobytu, označení a umístění organizační složky závodu v České republice. Dalšími údaji jsou sídlo, předmět podnikání, identifikační číslo osoby, provozovna, dobu povoleného pobytu, pokud se jedná o osobu, která musí mít pobyt povolen, titul nebo vědeckou hodnost fyzické osoby (případně odpovědného zástupce nebo zahraniční osoby) a případný požadavek na automatickou změnu adresy sídla na adresu bydliště.

Ohlašovatel živnosti je povinen vymezit předmět podnikání uvedený v ohlášení s dostatečnou určitostí a jednoznačností. U živností volných je ohlašovatel povinen označit činnosti, které bude provádět. Předmět podnikání živnosti volné musí být v souladu s přílohou 4 živnostenského zákona, a předmět podnikání živnosti řemeslné musí být v souladu s přílohami 1 a 2 k tomuto zákonu.

Údaje o osobách nemusí ohlašovatel uvádět, pokud jsou zveřejněny v živnostenském rejstříku.

Fyzická osoba může též s ohlášením živnosti nebo žádostí o koncesi podat přihlášku k registraci k správci daně, oznámit zahájení podnikatelské činnosti orgánu sociálního zabezpečení, podat přihlášku k důchodovému pojištění, k nemocenskému pojištění, podat oznámení podle zákona o veřejném zdravotním pojištění nebo oznámit vznik volného pracovního místa úřadu práce. Právnická osoba může podat přihlášku správci daně, pokud není povinna tuto přihlášku podat elektronicky, nebo oznámit vznik volného pracovního místa úřadu práce.

Ohlášení živnosti nebo žádost o koncesi se předkládají na tiskopise vydaném Ministerstvem průmyslu a obchodu (kopie tohoto tiskopisu se nachází v příloze). Fyzická osoba může uvedené údaje změnit opětovným vyplněním a odevzdáním tohoto tiskopisu. Údaje včetně jejich změn předá živnostenský úřad příslušným orgánům do 5 pracovních dnů – lhůta začíná běžet ode dne, kdy byly ohlášeny změny nebo odstraněny závady ohlášení.

Fyzická osoba k ohlášení připojí například (pokud zákon nestanoví jinak):

- výpis z evidence trestů nebo prohlášení o bezúhonnosti,
- výpis z evidence trestů státu, kterým je občanem (pokud není občanem ČR),
- výpis z evidence trestů nebo prohlášení o bezúhonnosti odpovědného zástupce (pokud podniká jeho prostřednictvím),
- doklad o odborné způsobilosti odpovědného zástupce,
- doklad o pobytu na území ČR – pokud je zahraniční fyzickou osobou,
- doklad prokazující právní důvod užívání prostor,
- prohlášení odpovědného zástupce o tom, že souhlasí s uvedením do funkce,
- doklad o zaplacení správního poplatku.

Pokud toto ohlášení podává nezletilá osoba, které soud přiznal svéprávnost, nebo u které soud přivolil k provozování samostatné podnikatelské činnosti, doloží též rozhodnutí soudu nebo přivolení soudu k souhlasu odpovědného zástupce.

Doklady o vzdělání vydané v zahraničí musí být opatřeny nostrifikační doložkou (uznání dosaženého stupně vzdělání domácími úřady) podle zvláštního právního předpisu, v případě dokladu o vysokoškolském vzdělání osvědčením o uznání dle zvláštního právního předpisu.

Pokud podnikatel splnil všechny tyto podmínky, provede Živnostenský úřad zápis do živnostenského rejstříku do 5 dnů ode dne doručení ohlášení a vydá podnikateli výpis z tohoto rejstříku.

Ve výpisu vydaném fyzické osobě se uvede jméno, příjmení, titul nebo hodnost podnikatele, obchodní firma (je-li osoba zapsána v obchodním rejstříku) a identifikační číslo osoby (bylo-li přiděleno), předmět podnikání, sídlo, dobu platnosti živnostenského oprávnění, den vzniku živnostenského oprávnění a datum a místo vydání výpisu.

Pokud nemá ohlášení náležitosti dané živnostenským zákonem, živnostenský úřad vyzve ohlašovatele k jeho nápravě. Lhůta k nápravě by měla být přiměřená, nejméně však 15 dnů. Pokud je to ze závažných důvodů nutné, lze tuto lhůtu prodloužit i opakovaně. Po dobu lhůty uvedené ve výzvě k opravě ohlášení neběží lhůta pro provedení zápisu do živnostenského rejstříku a vydání výpisu.

Pokud ohlašovatel odstraní závady v dané nebo prodloužené lhůtě, ohlášení se považuje za bezchybné. Pokud ohlašovatel tyto závady neodstraní, živnostenský úřad zahájí řízení a rozhodne o tom, že udělení živnostenského oprávnění nevzniklo. Pokud ohlašovatel

odstraní závady ještě před vydáním rozhodnutí, považuje živnostenský úřad ohlášení za bezvadné, provede zápis do živnostenského rejstříku a vydá výpis.

Jedná-li se o ohlášení zahraniční fyzickou osobou, která je povinna doložit oprávnění k pobytu, a která splnila všechny podmínky k udělení živnostenského oprávnění kromě dokladu o pobytu, živnostenský úřad jí vydá výpis s výjimkou. Právo provozovat živnost vzniká dnem doložení dokladu prokazujícího udělení dlouhodobého víza nebo povolení dlouhodobého pobytu živnostenskému úřadu, u kterého byla živnost ohlášena. Doloží-li zahraniční fyzická osoba povolení k pobytu do 3 pracovních dnů ode dne ohlášení místa pobytu cizince na území ČR, živnostenský úřad vydá výpis do 5 pracovních dnů. Pokud osoba doklad o pobytu nedoloží ve stanovené lhůtě, živnostenský úřad rozhodne o tom, že ohlašovatel nesplnil podmínky pro vznik živnostenského oprávnění. Stejně rozhodne i v tom případě, kdy zahraniční osoba nedoručí doklad o pobytu do 6 měsíců ode dne, kdy byl doručen výpis s výjimkou.

Pokud živnostenský úřad nemůže ze závažných důvodů provést zápis do živnostenského rejstříku a vydat výpis do 5 pracovních dnů a není-li to z důvodu nedodání dokladu o pobytu, požádá nadřízený orgán o prodloužení této lhůty k vydání. Ohlašovatele je povinen o této skutečnosti informovat. Zjistí-li živnostenský úřad, že byl tento zápis proveden nezákonně, zahájí řízení o zrušení živnostenského oprávnění. Řízení ukončí buď vydáním nového výpisu, nebo vydá rozhodnutí o zrušení živnostenského oprávnění.

Chyby v psaní a jiné nesprávnosti uvedené v živnostenském rejstříku nebo výpisu z něj, živnostenský úřad opraví provedením opravného zápisu. O této skutečnosti vyrozumí ohlašovatele.

Mezi povinnosti živnostenského úřadu se řadí povinnost zaslat výpis nebo jinak sdělit údaje o živnosti příslušnému správci daně, Českému statistickému úřadu, správě sociálního zabezpečení, příslušné zdravotní pojišťovně nebo organizaci, která vede registr všech pojištěnců všeobecného zdravotního pojištění a rejstříkovému soudu u osob, které se zapisují do obchodního rejstříku. Tato povinnost se vztahuje i ke změnám v živnostenském rejstříku včetně změn živnostenského oprávnění při pokračování v provozování živnosti po úmrtí podnikatele, na přerušení a pozastavení živnosti, na rozhodnutí o zrušení živnostenského oprávnění, na rozhodnutí o tom, že živnostenské oprávnění ohlášením nevzniklo a na opatření vydané v důsledku ohlášení v rozporu se zákonem a chybného zápisu.

Živnostenský úřad také musí oznámit Ministerstvu vnitra vydání výpisu zahraniční fyzické osobě, vznik živnostenského oprávnění, pozastavení a zrušení živnostenského oprávnění a rozhodnutí o tom, že živnostenské oprávnění nevzniklo. Dále přerušení

provozování živnosti, skutečnost že ohlašovatel nebo žadatel o koncesi nesplnil podmínky pro vznik živnostenského oprávnění, rozhodnutí o zastavení řízení o udělení koncese a rozhodnutí o zamítnutí žádosti pro udělení koncese. Živnostenský úřad plní tyto povinnosti ve lhůtě 30 dnů ode dne provedení zápisu do živnostenského rejstříku.

Podnikatel je povinen ohlásit všechny změny a doplnění týkající se údajů a dokladů, které jsou stanoveny pro ohlašování živnosti a předložit doklady o nich do 15 dnů ode dne jejich vzniku. Toto ustanovení neplatí, pokud jde o změny a doplnění již zapsané v základním registru, obchodním rejstříku nebo v informačním systému evidence obyvatel (pokud je podnikatel občanem ČR) nebo v informačním systému evidence cizinců (pokud je podnikatel cizincem). Tyto změny zapíše živnostenský úřad bez odkladu do živnostenského rejstříku.

Na základě oznámení změny provede živnostenský úřad zápis a podle okolností případů vydá výpis nebo informuje podnikatele o vydání výpisu. Pokud není tato změna podložena doklady, živnostenský úřad vyzve podnikatele k předložení těchto dokladů, stanoví lhůtu (která činí nejméně 15 dní) a zápis neprovede, dokud doklady nebudou předloženy. Pokud se tato změna týká rozsahu předmětu podnikání a není-li doložena doklady, rozhodne živnostenský úřad v řízení o tom, že živnostenské oprávnění v rozsahu oznámené změny ohlášením nevzniklo. Pokud živnostenský úřad zjistí změnu, která nebyla oznámena, ihned provede zápis do živnostenského rejstříku.

Jedná-li se o změnu odpovědného zástupce, je tuto skutečnost podnikatel povinen oznámit. Pokud úřad shledá stanoveného odpovědného zástupce vhodným, provede zápis do živnostenského rejstříku a o tomto zápisu vyrozumí podnikatele. Pokud stanovený odpovědný zástupce podmínky nesplňuje, nebo pokud podnikatel odpovědného zástupce vůbec neustanovil, zahájí živnostenský úřad řízení o pozastavení provozování živnosti.

Pokud podnikatel změnil bydliště a úřadu oznámil, že při změně bydliště bude automaticky provedena změna adresy sídla na stejnou adresu, není povinen tuto změnu oznamovat.

KONCESE

Osoba, která hodlá provozovat koncesovanou činnost, podá žádost o vydání koncese u příslušného živnostenského úřadu.

Náležitosti žádosti o koncesi jsou obdobné jako u žádosti ohlašovací, předmět podnikání je třeba uvést v plném nebo částečném rozsahu dle přílohy 3 živnostenského zákona.

K žádosti o koncesi přiloží fyzická osoba doklad prokazující její odbornou nebo jinou způsobilost nebo doklad prokazující odbornou nebo jinou způsobilost odpovědného zástupce (pokud odpovědného zástupce určila).

Pokud je k provozování živnosti nutný souhlas nebo vyjádření orgánu státní správy, předloží jim živnostenský úřad žádost o koncesi nebo žádost o schválení ustanovení odpovědného zástupce spolu se všemi doklady potřebnými pro vyhotovení stanoviska. Orgán je povinen zaujmout stanovisko do 30 dnů ode dne doručení žádosti, pokud není v příloze 3 stanoveno jinak. Tímto stanoviskem je živnostenský úřad vázán. Stanovisko se nevyžaduje v případě, že orgán uvedený v příloze 3 vydal rozhodnutí o udělení souhlasu s podnikáním dle zvláštního právního předpisu. Podala-li žádost o koncesi zahraniční osoba, která je povinna předložit doklad o pobytu, postupuje živnostenský úřad dle ustanovení pro ohlašování živnosti.

Před rozhodnutím o udělení koncese živnostenský úřad zjišťuje, zda byly splněny všechny obecné podmínky pro provozování živnosti a zda netrvá překážka pro provozování živnosti. Úřad žádost zamítne, pokud podmínky nejsou splněny. Pokud součástí žádosti je i ustanovení odpovědného zástupce a úřad jej shledá vhodným, rozhodne o jeho ustanovení již v rozhodnutí o udělení koncese. Náležitosti rozhodnutí o udělení koncese jsou obdobné jako náležitosti rozhodnutí o ohlašovací živnosti. Živnostenský úřad do 5 pracovních dnů vykoná zápis do živnostenského rejstříku a vydá výpis. Pokud osoba povinná k předložení dokladu o pobytu tento doklad nepředloží, nesplnila podmínky pro vydání živnostenského oprávnění. Pokud údaje, které se zapisují do ŽR, neodpovídají skutečnosti, nebo pokud nebyl zápis o koncesi proveden v souladu s rozhodnutím o udělení koncese, provede úřad opravu a vyhotoví výpis nebo informuje podnikatele o změně.

Informační povinnosti živnostenského úřadu jsou obdobné jako u ohlašovací živnosti (oznámení o zahájení podnikání správci daně, správě sociálního zabezpečení, úřadu práce, zdravotní pojišťovně...). Stejnopis pravomocného rozhodnutí o udělení koncese zašle také příslušnému správnímu orgánu, jež byl příslušný k vydání stanoviska.

Podnikatel je povinen oznámit ŽÚ všechny změny týkající se údajů a dokladů, které jsou stanoveny jako náležitosti žádosti o koncesi a předložit o nich doklady do 15 dnů ode dne jejich vzniku – neplatí to, pokud se jedná o změny zapsané v základním registru osob, v obchodním rejstříku nebo v informačním systému evidence obyvatel, pokud je podnikatel občanem ČR nebo v informačním systému evidence cizinců (pokud je podnikatel cizincem). Změny a doplnění takto získaných údajů doplní živnostenský úřad do živnostenského rejstříku bez odkladu. Pokud úřad takto změní údaje, provede zápis do

rejstříku a vyrozumí podnikatele nebo vydá nový výpis, nebo rozhodne o pozastavení živnosti nebo o zrušení živnostenského oprávnění. Pokud podnikatel nesplní oznamovací povinnost a živnostenský úřad tuto změnu prokazatelně zjistí, zapíše ji do rejstříku bez zbytečného odkladu. Změny týkající se rozsahu podnikání a podmínek provozování živnosti provede úřad změnou rozhodnutí o udělení koncese z vlastního nebo jiného podnětu. Následně provede zápis do ŽR a vydá výpis. Změní-li se bydliště podnikatele a podnikatel nahlásil, že po změně trvalého bydliště automaticky následuje změna sídla podnikání na stejnou adresu, nemusí tuto skutečnost úřadu oznamovat.

2. 7. 2. Zánik živnostenského oprávnění

Živnostenské oprávnění zaniká:

a) smrtí podnikatele, nejde-li o případy, kdy se v provozování živnosti pokračuje i po smrti podnikatele, například pokud živnost provozují dědicové do skončení dědického řízení,

b) zánikem právnické osoby (výjimkou je situace, kdy se jedná o fúzi nebo rozdělení obchodní společnosti nebo družstva, nebo při převodu jmění na společníka – nástupnická společnost nebo přejímající fyzická osoba může dále pokračovat v provozování živnosti i za předpokladu, že nemá živnostenské oprávnění, musí však podat žádost o živnostenské oprávnění nebo koncesi do 15 dnů ode dne právních účinků fúze, rozdělení nebo převodu jmění na společníka - toto právo zaniká dnem vzniku vlastního živnostenského oprávnění, zamítnutím žádosti o koncesi nebo rozhodnutím ŽÚ),

c) uplynutím doby, pokud bylo živnostenské oprávnění omezeno na dobu určitou,

d) výmazem zahraniční osoby povinně zapsané v obchodním rejstříku nebo jejího předmětu podnikání z obchodního rejstříku,

e) stanoví-li tak zvláštní právní předpis,

f) rozhodnutím živnostenského úřadu o zrušení živnostenského oprávnění.

Živnostenské oprávnění uplynutím doby nezaniká, pokud podnikatel před uplynutím této doby oznámí, že hodlá v provozování živnosti pokračovat, nebo pokud požádá o změnu rozhodnutí o udělení koncese na dobu určitou. Pokud činnost na dobu určitou provozuje zahraniční osoba a hodlá v této činnosti pokračovat i po uplynutí doby, musí přiložit nové povolení k pobytu. Pokud toto povolení nedoloží, živnostenský úřad ji k tomu vyzve a stanoví přiměřenou lhůtu a to minimálně na dobu pobytu. Není-li povolení doloženo ani poté, živnostenské oprávnění zaniká posledním dnem této lhůty.

Pokud živnostenské oprávnění zanikne, je živnostenský úřad tuto skutečnost povinen oznámit správci daně, Českému statistickému úřadu, správě sociálního zabezpečení, zdravotní pojišťovně, rejstříkovému soudu nebo orgánu, který byl příslušný k vydání stanoviska.

Živnostenský úřad zruší živnostenské oprávnění, pokud:

- a) podnikatel již nesplňuje obecné podmínky,
- b) nastanou překážky v provozování živnosti – výjimkou je zákaz provozování živnosti u živností volných,
- c) podnikatel o to požádá,
- d) podnikatel neprokáže právní důvod užívání prostor.

Živnostenský úřad zruší živnostenské oprávnění nebo pozastaví provozování živnosti na návrh orgánu státní správy vydávající stanovisko z důvodu, že podnikatel závažným způsobem porušil nebo porušuje podmínky stanovené rozhodnutím o udělení koncese, živnostenským zákonem nebo zvláštními právními předpisy. Takto se stane i v případě, že zahraniční osoba povinná dokládat povolení k pobytu toto povolení nepřiloží. ŽÚ může zrušit živnostenské oprávnění i na návrh příslušné správy sociálního zabezpečení, pokud podnikatel nesplnil své závazky vůči státu (neplatil vyměřené sociální pojištění). ŽÚ může zrušit živnostenské oprávnění i v případě, pokud podnikatel neprovozuje svou činnost po dobu delší než 4 roky; toto neplatí, pokud podnikatel oznámil přerušeni živnosti. Živnostenské oprávnění může být dále zrušeno i v případě, že o to živnostník požádá - živnost je zrušena dnem doručení žádosti nebo ke dni nabytí právní moci rozhodnutí ŽÚ. Živnostenský úřad pozastaví provozování živnosti také v provozovně, jsou-li při provozování živnosti závažným způsobem porušeny nebo porušovány podmínky stanoveny živnostenským zákonem nebo zvláštními právními předpisy.

V těchto případech živnostenský úřad stanoví dobu, po kterou nelze živnost provozovat – tato doba nesmí být delší než 1 rok.

ŽÚ může podnikateli, který provozuje cestovní agenturu nebo cestovní kancelář uložit zákaz protiprávního jednání při provozování živnosti, pokud porušuje nebo může porušit společný zájem spotřebitelů, a kterého se dopustil na území EU nebo v jiném státě tvořícím Evropský hospodářský prostor. Porušení tohoto zákazu vede ke zrušení nebo pozastavení živnostenského oprávnění.

2. 8. Živnostenská kontrola

Živnostenská kontrola je činnost, kterou provádějí živnostenské úřady. Náplní této činnosti je sledování, zda a jakým způsobem podnikatelé plní povinnosti stanovené

živnostenským zákonem, zvláštními právními předpisy nebo podmínkami pro provozování živností uloženými v rozhodnutí o udělení koncese, v případě služeb dle §69 živnostenského zákona.

ŽÚ dále kontrolují dodržování povinností při značení lihu a nakládání s lihem dle zákona, který upravuje povinné značení lihu. Pokud živnostenský úřad zjistí porušení těchto povinností při výkonu jiné působnosti, dodržování povinností při značení tabákových výrobků (dle zákona o spotřební dani) nebo dodržování zákazu prodeje lihovin a tabákových výrobků (dle zákona o spotřební dani). Zjistí-li ŽÚ že došlo k porušení zákazu, sdělí tuto skutečnost správci daně bez odkladu.

Pokud obec nebo kraj vydává průkazy pro osoby provádějící tuto kontrolu, zaměstnanci živnostenského úřadu se prokazují tímto dokladem. Pokud však průkazy obec nebo kraj nevydává, prokazují se zaměstnanci písemným pověřením ke kontrole. Poskytnutí informace o výsledcích této kontroly správnímu orgánu na základě jeho žádosti není porušením mlčenlivosti zaměstnance.

Podnikatel může ke kontrole přizvat jím zvolenou třetí osobu. Pokud ji nepřizve, není to důvodem k přerušení kontroly. Při zjištění nedostatků může živnostenský úřad uložit podnikateli odstranění nedostatků zjištěných při provozování živnosti, odvolání proti tomuto rozhodnutí nemá odkladný účinek.

2. 9. Správní delikty

Správní delikty jsou v živnostenském zákoně rozděleny na část o přestupcích a část o správních deliktech fyzických osob. Rozdíl mezi přestupky a správními delikty je následující: přestupek musí být projednán v režimu správního řádu, ale i zákona o přestupcích, v případě správního deliktu postačí pouze správní řád. Přestupku se může dopustit pouze fyzická osoba, správního deliktu se může dopustit jak fyzická osoba, tak i osoba právnická. Jak bude dále uvedeno, rozdíl je i ve výši uložených pokut – za správní delikty většinou hrozí mnohonásobně vyšší sankce než v případě přestupků⁸.

PŘESTUPKY

Fyzická osoba se může dopustit přestupku třemi různými způsoby. První z nich spáchá fyzická osoba, pokud jako správce pozůstalosti povolaný zemřelým podnikatelem, anebo jako

⁸ Co to je přestupek, a co to je jiný správní delikt. Jaký je v tom rozdíl? In: *Pardubice* [online]. Pardubice: Magistrát města Pardubice, 2015 [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: <http://www.pardubice.eu/urad/konik/spravni-agendy/prestupky/co-to-je-prestupek-a-co-to-je-jiny-spravni-delikt-jaky-je-v-tom-rozdil/>

vykonavatel závěti (pokud mu náleží správa pozůstalosti, nebo pokud jiným způsobem pokračuje v provozování živnosti po úmrtí podnikatele) neustanoví odpovědného zástupce. Stejným způsobem se dopustí přestupku, když jako správce pozůstalosti jmenovaný soudem (nebo jako svěřenský, likvidační nebo insolvenční správce) neustanoví odpovědného zástupce, nebo neoznámí záměr pokračování v činnosti. Za tento přestupek lze uložit pokuty do 10 000 Kč. Tento přestupek lze projednat v blokovém řízení, kde lze uložit pokutu do 5 000 Kč.

Fyzická osoba se dále dopustí přestupku, pokud jako občan jiného členského státu Evropské unie, nebo občan jiného státu než členského státu Evropské unie předloží nepravdivé čestné prohlášení o bezúhonnosti. Za tento přestupek lze uložit pokutu až ve výši 100 000 Kč.

Fyzická osoba spáchá přestupek, pokud provozuje činnost, která je živností volnou a nemá pro ni živnostenské oprávnění (pokuta do výše 500 000 Kč). Dále pokud provozuje činnost, která je živností řemeslnou nebo vázanou a nemá pro živnostenské oprávnění (pokuta do výše 750 000). Stejně je to i s živností koncesovanou, pokud pro ni nemá živnostenské oprávnění. Za tuto skutečnost lze uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč.

Všechny tyto předchozí přestupky (provozování volné, řemeslné, vázané nebo koncesované živnosti bez vlastnictví živnostenského oprávnění) nelze řešit v blokovém řízení.

SPRÁVNÍ DELIKTY

Podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že:

a) nezajistí výkon činností, které jsou obsahem živností v příloze 5 živnostenského zákona pouze fyzickými osobami, které jsou odborně způsobilé, nebo o těchto osobách neuchovává evidenci anebo neuchovává po zákonem stanovenou dobu doklady o jejich odborné způsobilosti,

b) kdy pro případ ohlašovací živnosti neoznámí ustanovení odpovědného zástupce, nebo ukončení výkonu jeho funkce,

c) kdy v případě koncesované živnosti nepředloží ŽÚ ke schválení ustanovení odpovědného zástupce nebo neoznámí ukončení výkonu jeho funkce,

d) neustanoví nového odpovědného zástupce, v případě, kdy přestane předchozí odpovědný zástupce vykonávat své povinnosti nebo kdy přestane splňovat podmínky,

e) kdy neprokáže právní důvod pro užívání provozovny nebo umístění mobilní provozovny, nebo kdy neoznámí předem zahájení nebo ukončení činnosti v této provozovně,

f) neustanoví osobu odpovědnou za činnost provozovny (podnikatel je povinen tuto osobu stanovit),

g) neoznačí provozovnu,

h) umožní získat osobám chráněným získat určité druhy zboží prostřednictvím automatů (například cigarety osobám mladším 18 let),

i) poruší některou z podmínek stanovených nebo změněných pro koncesovanou živnost,

j) neoznačí sídlo nebo organizační složku závodu,

k) neprokáže kontrolnímu úřadu způsob nabytí zboží nebo materiálu, které prodává,

l) neidentifikuje účastníka smluvního vztahu nebo předmět smluvního vztahu, nebo o nich nevede evidenci, nebo tuto evidenci nemá přístupnou v provozovně (kde dochází k identifikaci a kde se toto zboží nachází),

m) neeviduje nebo neuchovává identifikační údaje,

n) koupí zboží, přijme jej do zástavy nebo zprostředkuje jeho nákup a toto zboží není možné podrobit identifikaci,

o) nezajistí, aby v provozních hodinách provozovny byla přítomna osoba hovořící českým nebo slovenským jazykem,

p) nezajistí, aby jeho zaměstnanci prokázali splnění podmínky bezúhonnosti,

q) neoznámí ŽÚ pokračování v provozování živnosti,

r) nevydá na požádání zákazníka doklad o prodeji nebo služby, nebo pokud neuvede zákonem stanovené údaje,

s) nesdělí ŽÚ, zda provozuje živnost, nebo nedoloží doklady o jejím provozování,

t) neoznámí po ukončení živnosti ŽÚ adresu místa, kde lze vypořádat případné závazky,

u) zaměstnává osoby, které nemají způsobilost provádět dané povolání, nebo nemají způsobilost pro znalost bezpečnostních předpisů nebo předpisů upravujících ochranu veřejného zdraví,

v) neoznámí ŽÚ ve stanovené lhůtě změny a doplnění, které se týkají údajů a dokladů pro ohlášení živnosti, nebo pokud nepředloží doklady o nich (výjimkou je neoznámení změny oboru činnosti u živnosti volné),

w) neoznámí ŽÚ ve stanovené lhůtě změny a doplnění, týkající se dokladů pro koncesovanou živnost, nebo nepředloží doklady o nich.

Podnikající fyzická osoba se může dopustit deliktu i v případě, že neprokáže oprávněnost poskytování služeb, nezajistí výkon činností tvořící obsah živnosti dle přílohy 5

živnostenského zákona zaměstnanci, kteří jsou odborně způsobilí, nebo pokud neoznámí uznávacímu orgánu poskytování služeb v činnosti, která je živností a pro kterou se vyžaduje splnění zvláštní podmínky odborné způsobilosti.

Za správní delikty se ukládá pokuta v rozsahu 5 000 Kč – 1 000 000 Kč⁹.

⁹ Výši pokut za jednotlivé správní delikty stanovuje živnostenský zákon č. 455/1991 Sb. v §62 č.4), 5).

3. Účetní a daňové aspekty podnikání fyzických osob

Na počátku této kapitoly vysvětlíme co to vůbec účetnictví je a k čemu slouží, jaké pro jeho vedení existují základní předpoklady a kterými normami je tato problematika upravena. Dále vysvětlíme nejčastěji se vyskytující pojmy, týkající se účetnictví. Pro lepší srozumitelnost jsou v mnoha případech vytvořeny názorné příklady nebo grafy. Neméně důležitou součástí této kapitoly jsou náklady a výnosy (které jsou důležitou součástí účetnictví a jsou základním kamenem pro pochopení problematiky). Dále se zaměříme na osoby, které jsou povinny vést účetnictví a za jakých podmínek, na rozsah vedení účetnictví, odpisy (účetní a daňové, způsob jejich výpočtu) a proces inventarizace majetku a závazků.

Součástí účetních aspektů jsou také kritéria pro rozdělení účetních jednotek po novele zákona o účetnictví. Nutno podotknout, že se většina podnikajících fyzických osob pravděpodobně zařadí mezi mikro a malé účetní jednotky, jelikož zpravidla dosahuje menšího obrátu a objemu aktiv.

Poslední podkapitolou je daňová evidence a způsob jejího vedení. Pochopení teorie týkající se daňové evidence je velmi důležité, jelikož praktická část bakalářské práce obsahuje výpočet daňové povinnosti jak v účetnictví, tak v daňové evidenci.

3.1. Účetnictví v České republice

Účetnictví je chápáno jako ucelený informační systém, který identifikuje, měří, zpracovává a prezentuje finanční informace o podniku, na jejichž základě si mohou nejen manažeři a vedoucí pracovníci, ale i ostatní interní a externí uživatelé učinit správný úsudek o podniku a jeho fungování. Účetnictví je činnost vedoucí ke zjištění stavu a změn majetku a jeho zdrojů, výsledku hospodaření za určité období a rovněž umožňuje kontrolu hospodaření daného podniku¹⁰.

Účtuje se v účetním období – tímto obdobím může být například kalendářní rok (nejčastěji), hospodářský rok (začíná prvním dnem jiného měsíce než je leden) přechodové období mezi kalendářním a hospodářským rokem (může být kratší i delší než 12 měsíců) a další.

Pro vedení účetnictví existují základní předpoklady, a těmi jsou¹¹:

¹⁰ Jana Hakalová, Marcela Palochová, Yvetta Pšenková, Hana Bartková - *Účetnictví podnikatelských subjektů I. (2012)* – str. 1.

¹¹ *Meritum účetnictví podnikatelů (2015)* – str. 3,4.

a) **akruální princip**: účtuje se do období, kdy dochází k uskutečnění účetního případu, bez ohledu na to, kdy dochází ke změně stavu nebo struktury aktiv či pasiv,

b) předpoklad **nepřetržitého trvání** účetní jednotky: účetní jednotka je schopná platit své dluhy a nezamýšlí, ani nemusí ukončit svou činnost nebo významným způsobem omezit její obsah,

c) **věrný a poctivý obraz** skutečnosti: základní požadavek, poctivého obrazu je dosaženo, když při zobrazení předmětu účetnictví v účetní závěrce jsou účetní metody použity takovým způsobem, který nepovede ke zkreslování skutečnosti.

Účetnictví by mělo být vedeno jako správné (v souladu se zákonem a jinými předpisy), úplné (došlo k zúčtování všech účetních případů), průkazné (účetní záznamy odpovídají skutečnosti a byla provedena inventarizace), srozumitelné (je možné jednotlivě i v souvislostech určit obsah účetních případů a účetních záznamů), přehledné a trvanlivé (účetní záznamy musí být uloženy tak, aby bylo možné zajistit trvanlivost, musí být možné je vyhledat a musí být čitelné), vedené v českém jazyce (účetní doklady mohou být v jiném jazyce), vedené v české měně (někdy jsou účetní jednotky povinny použít i cizí měnu, například v případě pohledávek a závazků).

Za vedení účetnictví jsou odpovědné fyzické osoby (které jsou samy účetní jednotkou). Tyto jednotky mohou vedením účetnictví pověřit jiné osoby (účetní), avšak nezbavují se tímto odpovědnosti za jeho vedení.

3.1.1. Prameny právní úpravy účetnictví

Účetnictví v České republice je upraveno zákonem 563/1991 Sb. o účetnictví a vyhláškou č. 500/2002 Sb.) Zákon o účetnictví byl v lednu roku 2016 aktualizován a v souvislosti se změnou tohoto zákona se mění rovněž: zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb., zákon č. 593/1992 Sb. o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů a zákon č. 93/2009 Sb. o auditorech a o změně některých zákonů. Účetnictví je upraveno také Českými účetními standardy (ČÚS). Tyto změny v zákoně o účetnictví vedly například k zavedení kategorizace účetních jednotek (dělení na mikro, malé, střední a velké účetní jednotky), znovuzavedení jednoduchého účetnictví a jeho nové úpravě nebo například zavedení kategorizace konsolidačních skupin (závisí na dosažení dvou ze tří kritérií). Dále je účetnictví upraveno vyhláškou 325/2015 Sb., kterou se provádějí ustanovení zákona o účetnictví pro účetní jednotky, které vedou jednoduché účetnictví¹².

¹² Kovalíková (2016) – netýká se podnikatelských subjektů

3. 2. Základní pojmy v účetnictví

Příjmy: představují přírůstek peněžních prostředků, avšak ne vždy je možné spojit tento přírůstek s konkrétním účelem. Mezi příjmem peněz a přiřazením k určitému účelu (výnosu) a účetnímu období může nastat časový nesoulad¹³. Příjmem může být například příjem peněžních prostředků do pokladny za vlastní výrobek.

Výdaje: můžeme je charakterizovat jako jednostranné vynaložení (úbytek) majetku v peněžním vyjádření bez udání účelu takového vynaložení. Jedná se vždy o úbytek peněžních prostředků¹⁴.

Náklady: nákladem jsou prostředky vynaložené za účelem dosažení výnosů v rámci běžného účetního období. Náklady představují snížení ekonomického prospěchu, jež má za následek snížení aktiv nebo zvýšení závazků. Náklady představují výši peněžních prostředků nebo jiných aktiv vynaložených v důsledku činnosti účetní jednotky, jakož i zvýšení dluhů touto činností vyvolané¹⁵.

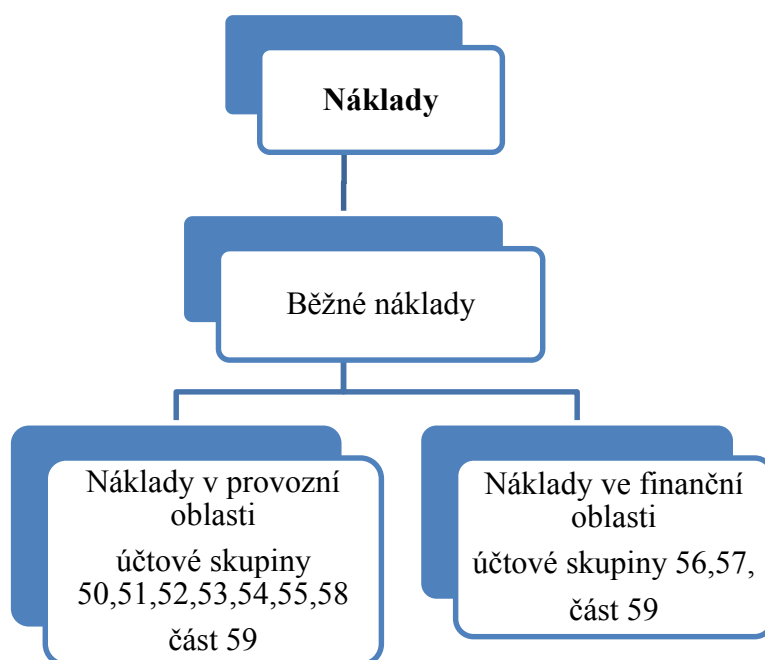
Náklady se dále mohou dělit dle zákona o daních z příjmů na náklady daňově uznatelné (daňově účinné) – snižující základ daně, a náklady daňově neuznatelné (daňově neúčinné) – zvyšující základ daně pro výpočet daně z příjmů. Mezi daňově neúčinné náklady můžeme zařadit například náklady na reprezentaci (účet 513) nebo náklady na ostatní pokuty a penále (účet 545). Náklady daňově uznatelnými jsou všechny náklady, které nejsou daňově neúčinné, například náklady na pořízení materiálu nebo mzdové náklady.

¹³ Jana Hakalová, Marcela Palochová, Yvetta Pšenková, Hana Bartková – Účetnictví podnikatelských subjektů (2012) – str. 64.

¹⁴ Jana Hakalová, Marcela Palochová, Yvetta Pšenková, Hana Bartková – Účetnictví podnikatelských subjektů (2012) – str. 64.

¹⁵ Meritum účetnictví podnikatelů (2015) – str. 405

Obr. 3.1. Dělení nákladů

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 3.1. Příklad účtování nákladů

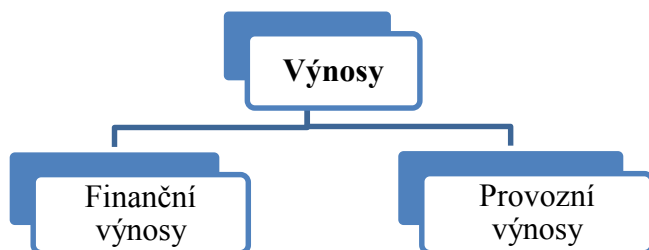
Text	Kč	MD	D
Pořízení služeb v hotovosti	10 000	518	211
Spotřeba materiálu	5 000	501	112
Hrubé mzdy	21 000	521	331
V hotovosti zaplacen oběd s obchodním partnerem	642	513	211

Zdroj: vlastní zpracování

Výnosy: pokud podnik provozuje hospodářskou činnost, produkuje (vytváří) výkony v podobě výrobků, zboží či služeb, jež nabízí na trhu s úmyslem jejich realizace (prodeje) za účelem dosažení zisku. Výnos tudíž představuje zvýšení ekonomického prospěchu podniku ve sledovaném účetním období, který je vyjádřen v peněžních jednotkách, a který vznikl činností firmy nikoli dodatečnými vklady vlastníků. Výnosy představují ve formě tržeb vrácené náklady vynaložené na produkci¹⁶.

¹⁶ Meritum účetnictví podnikatelů (2015) – str. 433

Obr. 3.2. Dělení výnosů

Zdroj: vlastní zpracování

Mezi finanční výnosy patří výnosy, které plynou z finančních nároků podniku vůči vnějšímu okolí (bance, pojišťovně atd.). Zpravidla se uskutečňují na základě sepsaných smluv a je na ně právní nárok. Mezi provozní výnosy patří výnosy, které souvisí s běžnou pravidelně se opakující činností podniku. Položka mimořádných výnosů (vyskytují se nahodile a nepravidelně a nesouvisejí s běžnou činností podniku (např. přijaté náhrady od pojišťovny v případě požáru) je součástí skupiny 54 – Ostatní provozní náklady, případně součástí skupiny 56 – Ostatní finanční náklady.

Výnosy se účtují dvěma způsoby:

a) kdy se zvýší AKTIVA a zvýší se také VÝNOSY – např. přijaté úroky na běžný účet – běžný účet +, úroky přijaté +

b) kdy se sníží PASIVA a zároveň se zvýší i VÝNOSY – např. odpis promlčeného závazku dle interního dokladu – závazky -, vznik výnosu +.

Obr. 3.3. Způsob účtování výnosů

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 3.2. Příklad účtování výnosů

Text	Kč	MD	D
Přebytek zjištěný u zboží	840	132	648
Přebytek zjištěný u kolků	1240	213	668
Prominutí dluhu na základě písemné smlouvy	10000	321	648

Zdroj: vlastní zpracování

Zisk: rozdíl mezi výnosy a náklady (zisk musí být vždy kladný). Zisk účetní jednotky je velmi důležitý, jelikož podnikatel podniká za účelem dosažení zisku. Zisk je základní veličinou pro posuzování finanční situace podniku (není však veličinou jedinou, další veličinou pro posouzení finanční situace podniku může být například ukazatel krytí aktiv vlastními zdroji). Zisk účetní jednotky je rozvahovou položkou, řazenou mezi pasiva. Pokud účetní jednotce nevznikne zisk, vzniká ztráta.

Ztráta: ztráta představuje vyšší objem nákladů oproti výnosům (tzn., že jsme vynaložili vyšší prostředky, než jsme obdrželi). Ztráta je při splnění několika podmínek daňově uznatelná, tzn., že si ji můžeme odečíst od základu pro výpočet daně. Toto je možné po dobu 5 let od vzniku ztráty. Ztráta není obecně pozitivním jevem, jelikož poukazuje na to, že účetní jednotka vynaložila více nákladů na podnikání, než byl její prospěch. V případě nákupu dražšího dlouhodobého majetku (například koupě stavby nebo automobilu) lze vznik ztráty předpokládat. „Výhodou“¹⁷ vzniku ztráty je také skutečnost, že z titulu ztráty nevzniká povinnost odvést daň.

Rozvaha: představuje přehled o aktivech a pasivech podniku. Struktura rozvahy je stanovena ve vyhlášce č. 500/2002 Sb. v příloze 1., a upravena vyhláškou 250/2015 Sb. Rozvaha může být účetní jednotkou sestavena v plném nebo zjednodušeném rozsahu. Struktura rozvahy ve zjednodušeném rozsahu je následující:

¹⁷ „Výhodou“ proto, že pro účetní jednotku je výhodnější dosáhnout zisku (a to je také účelem podnikání), než ztráty.

Tab. 3.3. Rozvaha

Aktiva	Pasiva
Stálá aktiva	Vlastní zdroje
Dlouhodobý nehmotný majetek	Základní kapitál
Dlouhodobý hmotný majetek	Ážio a kapitálové fondy
Dlouhodobý finanční majetek	Fondy ze zisku
Oběžná aktiva	VH minulých let a VH běžného úč. období ¹⁸
Zásoby	Cizí zdroje
Pohledávky	Rezervy
Krátkodobý finanční majetek	Dlouhodobé závazky
Peněžní prostředky v hotovosti a na účtech	Krátkodobé závazky
Ostatní aktiva	Ostatní pasiva
Časové rozlišení nákladů	Časové rozlišení výdajů
Časové rozlišení příjmů	Časové rozlišení výnosů

Zdroj: vlastní zpracování

Účetní doklad je účetní záznam (listinný či v elektronické podobě) vystavený účetní jednotkou, jehož obsahem je některá ze skutečností, která je předmětem účetnictví, a který musí obsahovat tyto náležitosti:

- označení účetního dokladu,
- obsah účetního případu a jeho účastníky,
- peněžní částku nebo informaci o ceně za měrnou jednotku a vyjádření množství,
- datum vyhotovení dokladu,
- jiný okamžik uskutečnění případu, pokud není shodný s předchozím datem,
- podpis osoby odpovědné za účetní případ a podpis osoby odpovědné za jeho zúčtování¹⁹.

Účetní doklad a daňový doklad mají odlišné náležitosti, tzn., že účetní doklad nemusí vždy být dokladem daňovým (pro účely DPH).

¹⁸ + položka „Rozhodnuto o zálohové výplatě podílu na zisku“ – od roku 2014 je umožněno vyplácet podíly na zisku při splnění určitých podmínek stanovených NOZ a ZOK.

¹⁹ Kovalíková (2016)

Účetní jednotka vede účetnictví v různých účetních knihách, do nichž patří **deník, hlavní kniha, kniha analytických účtů a kniha podrozvahových účtů**. Podnikatel vedoucí daňovou evidenci ji vede v odlišných knihách.

3. 3. Povinnost vést účetnictví

Povinnost vést účetnictví stanovuje zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb. Osoby povinné vést účetnictví jsou:

- a) právnické osoby, které mají sídlo na území ČR,
- b) zahraniční právnické osoby a zahraniční jednotky, které jsou podle právního řádu, podle kterého jsou založeny nebo zřízeny, účetní jednotkou nebo jsou povinny vést účetnictví, pokud na území ČR podnikají nebo provozují jinou činnost podle zvláštních právních předpisů,
- c) organizační složky státu,
- d) fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v OR,
- e) ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli, pokud jejich obrat podle zákona o dani z přidané hodnoty, včetně plnění osvobozených od této daně, jež nejsou součástí obratu, v rámci jejich podnikatelské činnosti přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč, a to od prvního dne kalendářního roku,
- f) ostatní FO, které vedou účetnictví dobrovolně,
- g) ostatní FO, které jsou podnikateli a jsou společníky sdruženými ve společnosti, pokud alespoň jeden ze společníků sdružených v této společnosti je osobou uvedenou v písmenech a) až f) nebo h) až l),
- h) ostatní FO, kterým povinnost vedení účetnictví ukládá zvláštní právní předpis,
- i) svěřenské fondy podle NOZ²⁰,
- j) fondy obhospodařované penzijní společnostmi podle zákona upravujícího důchodové spoření a podle zákona upravujícího doplňkové penzijní spoření,
- k) investiční fondy bez právní osobnosti podle zákona upravujícího investiční společnosti a investiční fondy, nebo
- l) jednotky, kterým povinnost sestavení účetní závěrky stanoví zvláštní právní předpis nebo které jsou účetní jednotkou podle zvláštního právního předpisu.

²⁰ NOZ = Nový občanský zákoník - zákon 89/2012 Sb.

3. 4. Rozsah vedení účetnictví

S rokem 2016 se účetní jednotky rozdělují podle různých kritérií na mikro, malou, střední a velkou účetní jednotku. Tato kategorizace účetních jednotek má vliv na povinnost provádět audit, vedení účetnictví ve zjednodušeném rozsahu atd.

Za velkou účetní jednotku se vždy považuje subjekt veřejného zájmu a vybraná účetní jednotka. Za subjekt veřejného zájmu se považuje účetní jednotka se sídlem v ČR, která je obchodní společností a je emitentem investičních cenných papírů přijatých k obchodování na evropském regulovaném trhu, bankou, spořitelním a úvěrním družstvem. Dále se za subjekt veřejného zájmu považují pojišťovna, penzijní společnosti a zdravotní pojišťovny.

Vybranými účetními jednotkami jsou organizační složky státu, státní fondy dle rozpočtových pravidel, územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí, Regionální rady regionů soudržnosti, příspěvkové organizace, Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR a zdravotní pojišťovny.

Tab. 3.4. Kritéria ÚJ po novele ZoÚ

Účetní jednotka	Kritéria			
	Aktiva celkem v Kč	Roční úhrn čistého obratu v Kč	Průměrný počet zaměstnanců	K rozvahovému dni nepřekračuje:
Mikro	9 000 000	18 000 000	10	alespoň 2 z těchto kritérií
Malá	100 000 000	200 000 000	50	alespoň 2 z těchto kritérií
Střední	500 000 000	1 000 000 000	250	Nepřekračuje alespoň 2 z těchto kritérií
Velká ²¹	500 000 000	1 000 000 000	250	Překračuje alespoň 2 z těchto kritérií

Zdroj: *Zákon o účetnictví (Kovalíková), str. 17*

²¹ Vždy subjekt veřejného zájmu, vybraná účetní jednotka

Nestanoví-li zákon jinak, musí účetní jednotka vést účetnictví v plném rozsahu. Účetnictví ve zjednodušeném rozsahu může vést příspěvková organizace (pokud tak rozhodne její zřizovatel) nebo malá a mikro účetní jednotka, pokud nemá povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem. Dále může vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu spolek (i pobočný spolek), odborová organizace, pobočná odborová organizace, mezinárodní odborová organizace, pobočná mezinárodní odborová organizace, církev, náboženská společnost, církevní instituce (právnícká osoba evidovaná podle zákona upravujícího postavení církví a náboženských společností), honební společenstvo, obecně prospěšná společnost, nadační fond, ústav, společenství vlastníků jednotek nebo bytové a sociální družstvo. Pokud přestane účetní jednotka splňovat tyto kritéria, stává se automaticky povinnou vést účetnictví v plném rozsahu.

Účetní jednotky, které mohou vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, sestavují účtový rozvrh (mohou uvést pouze účtové skupiny), mohou spojit účtování v deníku s účtováním v hlavní knize (tzv. americký deník), sestavují účetní závěrku v rozsahu stanoveném pro jednotlivé skupiny účetních jednotek prováděcím právním předpisem atd. Účetní jednotka není povinna vést knihy analytických a podrozvahových účtu – není to však zakázáno. Takto vedené účetnictví nemá takovou vypovídací schopnost jako účetnictví vedené v plném rozsahu.

S rokem 2016 vznikla i možnost vést jednoduché účetnictví, kdy jednotky vedou účetní knihy, kterými jsou:

- a) peněžní deník
- b) kniha pohledávek a závazků
- c) pomocné knihy o ostatních složkách majetku.

Možnost vést jednoduché účetnictví se týká jen těchto účetních jednotek:

- a) které nejsou plátcem daně z přidané hodnoty
- b) jejichž celkové příjmy za poslední uzavřené účetní období nepřesáhnou 3 000 000 Kč,
- c) a jsou současně:
 - spolkem a pobočným spolkem
 - odborovou organizací, pobočnou organizací, mezinárodní odborovou organizací a pobočnou mezinárodní odborovou organizací,
 - organizací zaměstnavatelů, pobočnou organizací zaměstnavatelů, mezinárodní organizací zaměstnavatelů a pobočnou mezinárodní organizací zaměstnavatelů,

- církví a náboženskou společností nebo církevní institucí, která je právnickou osobou evidovanou podle zákona upravujícího postavení církví a náboženských společností, nebo
- honebním společenstvem.²²

Účetní jednotky vedoucí jednoduché účetnictví sestavují přehled o majetku a závazcích a přehled o příjmech a výdajích nejpozději do 6 měsíců po skončení účetního období. Účetní jednotky vedoucí jednoduché účetnictví nemohou uplatnit hospodářský rok. Nevztahuje se na ně tedy členění účetních jednotek na mikro, malé, střední a velké účetní jednotky, povinnost sestavit účetní závěrku, přepočet hodnoty majetku, tvorba opravných položek ani tvorba rezerv, účtování odpisů dlouhodobého majetku.

3. 5. Účetní závěrka

Účetní závěrka je nedílný celek, který sestavují účetní jednotky a skládá se z rozvahy, výkazu zisku a ztráty a přílohy. V příloze se nacházejí informace k doplnění a vysvětlení informací obsažených v rozvaze, výkazu zisku a ztráty. Účetní závěrka obchodních společností musí obsahovat i přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu. Banky, pojišťovny, penzijní společnosti a zdravotní pojišťovny přehled o peněžních tocích nesestavují. Malé a mikro účetní jednotky nesestavují přehled o změnách vlastního kapitálu ani přehled o peněžních tocích. Účetní závěrka musí zpravidla obsahovat obchodní firmu (název nebo jméno), identifikační číslo osoby, právní formu účetní jednotky, předmět podnikání, rozvahový den, okamžik sestavení účetní závěrky, a pokud je firma v likvidaci tak také informaci o této situaci. Účetní závěrku sestavují účetní jednotky v plném nebo zkráceném rozsahu (jen účetní jednotky, které nejsou povinny mít závěrku ověřenou auditorem). Povinnost sestavit účetní závěrku v plném rozsahu a povinnost uvádět v příloze doplňující informace stanoví prováděcí právní předpis.

3. 6. Způsoby oceňování

Účetní jednotky jsou povinny oceňovat majetek, jeho části a závazky podle zákona o účetnictví. Účetní jednotky majetek a závazky oceňují k okamžiku uskutečnění účetního případu nebo ke konci rozvahového dne (nebo k jinému okamžiku, k němuž se sestavuje účetní závěrka). Majetek a závazky vyjádřené v cizí měně musí účetní jednotka přepočítat na českou měnu kurzem stanoveným Českou národní bankou. Účetní jednotky oceňují majetek a

²² Stanovuje zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb. §1f a §13b - vedením jednoduchého účetnictví se v této bakalářské práci nebudeme dále zabývat, netýká se fyzických osob.

závazky k okamžiku uskutečnění účetního případu, ke konci rozvahového dne nebo k jinému okamžiku (ke kterému se sestavuje účetní závěrka). Ocenění k rozvahovému dni je podnikatel povinen zaznamenat v účetních knihách. Pokud je hodnota majetku v účetních knihách vyšší než hodnota ocenění, musí podnikatel vyjádřit snížení této hodnoty prostřednictvím rezerv, opravných položek a odpisů. Ocenění majetku a závazků stanovuje zákon o účetnictví – hmotný majetek (kromě zásob a majetku vytvořeného vlastní činností) se například oceňuje na úrovni pořizovacích cen, zásoby vytvořené vlastní činností se oceňují vlastními náklady, peněžní prostředky a ceniny jejich jmenovitými hodnotami.

3. 7. Odpisy

Odpisy vyjadřují opotřebení majetku vyjádřené v peněžních jednotkách. Majetek mohou odpisovat jen účetní jednotky, které jsou vlastníkem majetku, hospodaří s majetkem státu nebo pokud majetek používají na základě smlouvy o výpůjčce, nebo kdy se vlastnické právo k movitým věcem nabývá na základě projevu vůle jiným způsobem než převzetím věci a v dalších případech. Odpisovat nelze pozemky, umělecká díla, finanční majetek a další majetek stanovený zákonem o účetnictví. Odpisy se dělí na daňové a účetní odpisy.

3. 7. 1. Daňové odpisy

Odpisy daňové vychází ze zákona o daních z příjmů – zákon 586/1992 Sb. a jsou daňově uznatelné (snižují základ daně pro výpočet daně z příjmů). Odpisy daňové jsou rovnoměrné a zrychlené. Rovnoměrné daňové odpisy jsou stanoveny procentem z pořizovací ceny (cena majetku + náklady na jeho pořízení) – tyto procenta jsou stanoveny zákonem o daních z příjmů. Odpisy zrychlené se vypočítají jako zůstatková cena majetku (pořizovací cena – dosavadní hodnota odpisů) vynásobená dvěma a toto celé děleno koeficientem. Koeficienty pro výpočet zrychlených odpisů jsou stanoveny taktéž zákonem o daních z příjmů. Zrychlené odpisy se nazývají zrychlenými proto, že odpis v prvním roce je zároveň odpisem nejvyšším. Majetek je pro účely zákona o daních z příjmů rozdělen do odpisových skupin, které stanoví dobu jeho odepisování.

Daňové odpisy jsou účinným nástrojem pro manipulaci s daňovým základem jednotky (daňový základ lze do určité míry optimalizovat dle potřeb účetní jednotky) – daňové odpisy je možné přerušit a také si zvolit způsob odepisování majetku (pokud by šlo o zrychlené odepisování majetku - odpis v prvním roce je vyšší a je proto možné takto navyšovat objem nákladů).

VÝPOČET DAŇOVÝCH ODPISŮ:

Rovnoměrné odpisy:

$$\text{Odpis} = (\text{pořizovací cena majetku}^{23} \cdot \text{procento}^{24}) \div 100 \quad 3.1.$$

Zrychlené odpisy:

$$\text{Odpis v 1. roce odepisování} = \text{pořizovací cena majetku} \div \text{koeficient} \quad 3.2.$$

$$\text{Odpis v dalších letech} = (2 \cdot \text{zůstatková cena})^{25} \div (\text{koeficient} - \text{počet let odepisování}) \quad 3.3.$$

3. 7. 2. Účetní odpisy

Velikost účetních odpisů si stanovuje účetní jednotka sama a jsou počítány jako měsíční (na rozdíl od daňových odpisů, které jsou roční). Účetní odpisy nejsou daňově uznatelné. Mohou se počítat jako pořizovací cena majetku vydělená dobou použitelnosti majetku.

Metody účetních odpisů:

- a. účetní odpisy se rovnají odpisům daňovým. Takto zvolený odpis však neodpovídá podmínkám a stavu opotřebení jednotlivých složek dlouhodobého majetku a to z více důvodů:
 - daňové odpisy jsou roční částkou – nezohledňují dobu pořízení majetku a jsou stále stejné (bez ohledu na to, zda byl majetek pořízen v lednu či listopadu),
 - zvlášť metoda zrychlených odpisů nevystihuje průběh skutečného opotřebení majetku,
 - doba životnosti stanovená zákonem 586/1992 Sb. nemůže vystihnout předpokládanou dobu životnosti v jednotlivých ÚJ a v jednotlivých případech.
- b. Účetní odpisy jsou rovnoměrné dle předpokládané doby životnosti. Tento způsob je nejčastěji používaný a také nejpřesnější. ÚJ si stanoví, zda odpisy budou začínat v měsíci pořízení, či až v měsíci následujícím. Způsob výpočtu uvede ÚJ ve své vnitřní směrnici,
 - účetní odpisy jsou rovnoměrné dle předpokládané doby životnosti se zohledněním zbytkové hodnoty. Součet takto vypočtených odpisů spolu

²³ Pořizovací cena majetku = cena pořízení + vedlejší náklady pořízení (např. montáž, doprava atd.).

²⁴ Procento stanovené zákonem o daních z příjmů - zákon 586/1992 Sb. §31 odst. 1 písm. a).

²⁵ Zůstatková cena majetku = pořizovací cena majetku – dosavadní oprávký (součet všech odpisů).

s předpokládanou zbytkovou hodnotou se rovná účetnímu ocenění odepisovatelného majetku,

- komponentní odpisování majetku v případě, kdy jeho jednotlivé složky mají různou dobu životnosti ve vztahu k celkové předpokládané době životnosti majetku.
- c. Účetní odpisy jsou stanovené nerovnoměrně dle užívání – výhodou této varianty je využití u majetku, kde se předpokládá sezónní využití (např. filtrace venkovních bazénů).
- d. Účetní odpisy jsou stanoveny dle výkonů. Tato varianta je vhodná například u strojů v závislosti na strojových hodinách.²⁶

Daňové odpisy lze na nějakou dobu přerušit, u účetních odpisů to však není možné.

3. 8. Inventarizace majetku a závazků

Inventarizace majetku a závazků je proces, kterým se zjišťuje skutečný stav majetku a závazků. Prověřuje se, zda tento stav odpovídá stavům vykázaným v účetnictví. Pokud zjištěný stav neodpovídá stavům v účetnictví, vznikají inventarizační rozdíly (přebytek nebo manko).

Inventarizace majetku zahrnuje celý proces, to znamená inventuru, porovnání skutečného stavu se stavem účetním a zjištění příčin inventarizačních rozdílů a jejich vypořádání. Účetní jednotky zjišťují při inventarizaci skutečné stavy majetku a závazků a zaznamenávají je v inventurních soupisech.

Tyto stavy zjišťují

- a) fyzickou inventurou u majetku, u kterého lze vizuálně zjistit jeho existenci, nebo
- b) dokladovou inventurou u závazků a majetku, u kterého nelze vizuálně zjistit jeho existenci a to včetně jiných aktiv, jiných pasiv a skutečností účtovaných v knize podrozvahových účtů²⁷.

Veškeré stavy je nutné zaznamenat v inventurních soupisech. Tyto soupisy musí být účetní jednotkou uloženy pět let pro provedení inventarizace. Do inventurních soupisů se zaznamená způsob zjišťování skutečných stavů, ocenění majetku, pohledávek a dluhů k okamžiku ukončení inventury.

O přebytek se jedná, pokud stav majetku zjištěný inventurou je vyšší než stav majetku v účetnictví. Pokud účetní jednotka vykazuje přebytek majetku, jedná se o výnos.

²⁶ Meritum účetnictví podnikatelů 2015, str. 376-377.

²⁷ Zákon o účetnictví §30 odst. 1.

O manko (nebo schodek) se jedná, pokud skutečný stav zjištěný inventurou je nižší, než stav v účetnictví. Manko na majetku je pro účetní jednotku nákladem. Může se jednat o manko nezaviněné (v normě přirozených úbytků) nebo o manko zaviněné (například v důsledku krádeže). Manko zaviněné může účetní jednotka předepsat k úhradě osobě odpovědné za tento majetek.

3.9. Obecná úprava výsledku hospodaření na základ daně v účetnictví

Výsledek hospodaření představuje rozdíl mezi výnosy a náklady. Výsledek hospodaření může být ziskem nebo naopak ztrátou. Úprava výsledku hospodaření na základ daně je následující:

Účetní výsledek hospodaření před zdaněním

- výnosy, které nejsou součástí základu daně
- výnosy, které tvoří samostatný základ daně
- + náklady, které nelze uznat k zahrnutí do základu daně

Základ daně

-daňová ztráta z minulých let

Základ daně po odečtení ztráty

-nezdaniitelné částky dle §15 ZDP, tj. např.:

- zaplacený příspěvek na penzijní připojištění (doplňkové penzijní spoření) snížený o 12 000 Kč (nejvýše však 12 000 Kč),
- hodnota bezúplatných plnění, pokud úhrnná hodnota přesáhne 2% ze základu daně anebo činí alespoň 1 000 Kč maximálně do 15 % základu daně,
- odečet úroků z úvěru ze stavebního spoření, úroku z hypotečního úvěru (max. 300 000 Kč),
- položky odečitatelné od základu daně dle §34 odst. 4, 5 a §34a až §34h.

Základ daně po odpočtech nezdanitelných částek a položek odčitatelných od základu daně (zaokrouhleno na celé stokoruny dolů).

Daň (15%) před slevami

Při výpočtu daně dle §16 ZDP se daň zvýší o *solidární zvýšení daně*. Solidární zvýšení daně činí 7% z kladného rozdílu mezi součtem příjmů zahrnovaných do dílčího základu daně dle §6 Příjmy ze závislé činnosti a dílčího základu daně dle §7 Příjmy ze

samostatné činnosti v příslušném zdaňovacím období a 48násobkem průměrné mzdy stanovené podle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení (1 296 288 Kč).

-slevy na dani

- sleva na poplatníka 24 840 Kč ročně,
- sleva na manželku 24 840 Kč ročně, nemá-li vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 68 000, žijící s poplatníkem ve společné domácnosti,
- 2 520 Kč ročně slevu na invaliditu, pobírá-li poplatník invalidní důchod I. a II. stupně,
- 5 040 Kč ročně slevu na invaliditu, pobírá-li poplatník invalidní důchod III. stupně,
- 16 140 Kč ročně slevu na držitele průkazu ZTP/P, je-li poplatník držitelem průkazu ZTP/P,
- 4 020 Kč ročně slevu na studenta u poplatníka po dobu, po kterou se soustavně připravuje na budoucí povolání,
- 13 404 Kč ročně daňové zvýhodnění na dítě, 15 804 Kč na druhé dítě a 17 004 Kč na třetí dítě a další dítě.

Daň po slevách²⁸

V současnosti poslanci rozhodli o zpětném zvýšení daňového zvýhodnění na dítě, u prvního dítěte zůstává daňové zvýhodnění stejné, u druhého se navýší na 17 004 Kč ročně a u třetího a dalšího dítěte se navýší ze současných 17 004 Kč na 20 604 Kč. Rozdíl se vyrovná v ročním vyúčtování. O dalším navýšení daňového zvýhodnění na dítě se uvažuje v souvislosti s rokem 2017²⁹.

²⁸ Meritum účetnictví podnikatelů 2016, ISBN: 978-80-7552-050-0

²⁹ Zdroj: Rodinám zůstane více peněz, poslanci zvýšili daňové zvýhodnění dětí: Josef Kopecký. In: *IDnes.cz: Ekonomika* [online]. Praha: Mafra, a. s., 2016 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/rodinam-zustane-vice-penez-poslanci-zvysili-danove-zvyhodneni-deti-1g3-/ekonomika.aspx?c=A160302_081303_domaci_kop

3. 10. Daňová evidence

Problematika daňové evidence je řešena v §7b zákona o daních z příjmů. Daňovou evidencí rozumíme vedení evidence příjmů a výdajů (v peněžním deníku) odděleně od evidence majetku a dluhů (kniha pohledávek a kniha závazků). Daňovou evidenci vede podnikatel, který se nerozhodl pro vedení účetnictví nebo nemá povinnost vést účetnictví. Účelem daňové evidence je zjistit základ daně pro potřeby výpočtu daně z příjmů fyzických osob. Evidenci lze vést v široké škále knih, ze kterých lze jmenovat peněžní deník, knihu pohledávek, knihu závazků, knihu DPH, inventární karty, mzdové listy nebo například knihu jízd. Poplatník je povinen uschovávat daňovou evidenci za všechna zdaňovací období, pro která neuplynula lhůta pro stanovení daně.

OSOBA VEDOUCÍ DAŇOVOU EVIDENCI NENÍ ÚČETNÍ JEDNOTKOU.

Účetnictví povinně vedou (nemůžou tedy vést daňovou evidenci):

- právnické osoby, které mají sídlo na území České republiky,
- zahraniční právnické osoby a zahraniční jednotky,
- organizační složky státu – například ministerstva soudy, státní zastupitelství,
- fyzické osoby, které jsou zapsány v obchodním rejstříku,
- fyzické osoby, které jsou podnikateli a jejichž obrat překročil za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč,
- fyzické osoby, které vedou účetnictví dobrovolně, přičemž se nemusí jednat o podnikatele, ale i o pronajímatele,
- fyzické osoby, které jsou účastníkem sdružení, ve kterém alespoň jeden z účastníků sdružení má povinnost vést účetnictví,
- ostatní fyzické osoby, pokud jim povinnost vést účetnictví ukládá zvláštní právní předpis,
- účetní jednotky bez právní subjektivity (svěřenské fondy, fondy penzijní společnosti, investiční fondy),
- vybraná účetní jednotka – např. státní fondy, pozemkový fond, dobrovolné svazky obcí.

Pro ocenění majetku a dluhů v daňové evidenci se hmotný majetek oceňuje podle §29 DzP:

- pořizovací cenou při pořízení majetku úplatně,
- cena stanovená na úrovni vlastních nákladů při pořízení vlastní činností,
- hodnota nesplacené pohledávky zajištěné převodem práva a to u HMM, který zůstává ve vlastnictví věřitele,
- reprodukční pořizovací cena v ostatních případech určená podle zvláštního právního předpisu,
- cena určená podle zvláštního právního předpisu o oceňování majetku při nabytí majetku bezúplatně,
- hodnota technického zhodnocení zvýšená o ocenění tohoto majetku,
- přepočtená zahraniční cena.

Pohledávky se oceňují dle §5 zákona o daních z příjmů. Ostatní majetek se oceňuje v PC (pokud je pořízen úplatně), na úrovni vlastních nákladů (pokud je pořízen ve vlastní režii), nebo cenou určenou podle zvláštního právního předpisu o oceňování majetku ke dni nabytí u majetku nabytého bezúplatně. Dluhy se oceňují jmenovitou hodnotou při vzniku a při převzetí pořizovací cenou. Peněžní prostředky a ceniny se vždy oceňují jmenovitými hodnotami. Pořizovací cenou pozemku je cena včetně porostu bez stavby na něm zřízené. Do PC majetku pořízené leasingem se zahrnují náklady související s pořízením. Další ocenění majetku je stanoveno v §75 odst. 3 zákona o daních z příjmů.

Peněžní deník je nejdůležitější knihou v daňové evidenci. Forma peněžního deníku není závazně upravena. Je označen údaji o podnikateli, zdaňovacím obdobím, počtem stran, údaji o osobě, která vede deník (na titulní straně). Do peněžního deníku podnikatel zaznamenává příjmy a výdaje dělené na daňově uznatelné a neuznatelné. V knize dále zaznamenává účetní období, osobu odpovědnou za vedení deníku, počet listů, datum transakce a text účetního případu. Daňově neuznatelným výdajem může být například výběr pro osobní spotřebu podnikatele, poskytnutí darů nebo výdaj na reprezentaci. Daňovými výdaji mohou být například výdaje na nákup materiálu nebo mzdové výdaje. Daňově neuznatelným příjmem může být například připsání úvěru na účet podnikatele, osobní vklady podnikatele a DPH na výstupu. Příjmem daňově uznatelným jsou typicky tržby za prodej vlastních výrobků, služeb nebo zboží, nebo přijaté zálohy. Příjmy a výdaje jsou evidovány na základě příjmových a výdajových pokladních dokladů a výpisů z bankovního účtu. Peněžní deník je veden chronologicky dle data transakce.

Knih pohledávek eviduje pohledávky vůči odběratelům, finančnímu úřadu, pojišťovnám a tak dále. Pohledávky mohou být řazeny dle data vzniku, dle subjektu

(dlužníka) nebo například dle měny. Do knihy pohledávek se zapisuje datum vzniku pohledávky, označení dlužníka, předmět pohledávky a částku, evidenční číslo pohledávky. Kniha pohledávek tedy obsahuje například záznamy o jednotlivých dlužnících za splněné dodávky, poskytnutých zápůjčkách, pohledávkách z titulu daně z příjmů nebo silniční daně nebo pohledávek z titulu předepsaných náhrad škod zaměstnancům za manka a škody.

Kniha závazků je obdobou knihy pohledávek s tím rozdílem, že podnikatel zde eviduje dluhy vůči různým subjektům. Zaznamenává zde datum vzniku závazku, označení věřitele, evidenční číslo, předmět závazku a částku, datum úhrady a způsob úhrady. Závazky lze taktéž třídit dle povahy (nákup zboží), věřitele, data vzniku nebo dle měny. Kniha závazků by měla obsahovat záznamy o: jednotlivých věřitelích a jimi splněných dodávkách, přijatých zálohách od odběratelů, přijatých úvěrech a zápůjčkách, dluhů z titulu daně z příjmů, DPH, silniční daně, zúčtování plateb pojistného atd.

V knize nepřímých daní (DPH) zaznamenává podnikatel DPH na vstupu (při nákupu) nebo DPH na výstupu (při prodeji). Rozdíl mezi DPH na vstupu a DPH na výstupu je buď povinnost zaplatit daň z přidané hodnoty finančnímu úřadu (eventuálně celnímu úřadu) nebo nárok na odpočet DPH (pohledávka vůči finančnímu úřadu).

Podnikatel může také vést inventární karty dlouhodobého hmotného majetku, dlouhodobého nehmotného majetku, drobného majetku nebo inventární karty zásob. Pokud je vedení karet zásob pro podnikatele neefektivní (dochází k pohybu velkého množství zásob), podnikatel není povinen inventární karty zásob vést. Hranice pro zařazení majetku do dlouhodobého nebo drobného majetku si účetní jednotka stanoví sama, nebo se může řídit daňovým zákonem. Do inventárních karet podnikatel zaznamenává datum získání majetku, inventární číslo, druh majetku, odpisovou skupinu, odpisy v jednotlivých letech a datum vyřazení majetku z evidence. Do inventárních karet zásob zaznamenává množství zásob, cenu za jednotku a způsob vyřazení zásob.

Mzdové listy se týkají zaměstnanců podnikatele a zahrnují údaje o zaměstnanci (jméno, příjmení, datum narození, číslo OP, místo trvalého bydliště, rodné číslo, místo narození, datum nástupu do práce). Dále obsahují způsob výpočtu mzdy k výplatě (slevy na dani, daňová zvýhodnění, srážky ze mzdy, dovolená, výše odvodů). Obsahují také číslo zaměstnance, podpis zaměstnance a datum. Pokladem pro zápisy na mzdových listech jsou písemnosti, z nichž musí být patrný: výpočet mzdy, stanovení plateb pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pojistného na zdravotní pojištění, stanovení srážek z mezd (popřípadě i daňového bonusu), výše vyplacené zálohy na mzdu a další údaje.

Kniha jízd podnikatele slouží k evidenci jízd služebním vozidlem, pokud vozidlo používá i k osobní potřebě. Kniha jízd je důležitým podkladem pro výpočet cestovních náhrad.

Podnikatel může dále používat knihu cenin (slouží k evidenci stravenek, kolků, poštovních známek, CS karet, telefonních karet) knihu rezerv a další knihy, pro které má využití.

Inventární karta časového rozlišení slouží pro časová rozlišení finančního leasingu. Obsahuje údaje o předmětu pronájmu, celkové době pronájmu, úhrnné výši splátek za celou dobu pronájmu, výši vstupní ceny pronajímaného majetku, propočtu daňově uznatelných výdajů za zvolený časový interval a výši daňově uznatelných výdajů za jednotlivá zdaňovací období.

3.11. Obecná úprava základu daně zjištěného z peněžního deníku v daňové evidenci

Základ daně zjištěný z peněžního deníku v daňové evidenci

(rozdíl mezi daňovými příjmy a daňovými výdaji)

Uzávěrková úprava příjmů daňových

- + aktivace dlouhodobého hmotného majetku vytvořeného ve vlastní režii,
- + zrušení zákonné rezervy z důvodu nerealizování účelu, na který byla vytvořena,
- + zrušení zákonné rezervy z důvodu jejího nevyčerpání,
- + čerpání (rozpuštění) zákonných rezerv, v případě, že oprava byla zajištěna ve vlastní režii a byla v průběhu roku zahrnuta do výdajů daňových,
- + zápočet pohledávky dle smlouvy o vzájemném zápočtu pohledávky a závazku (dluhu),
- +, - a další úpravy příjmů.

Uzávěrková úprava výdajů daňových

-
- + Zřizovací výdaje dle soupisu (tzn. výdaje související se založením firmy, pokud již nebyly zahrnuty do výdajů daňových ihned při otevření deníku v prvním roce,
 - + Věcné vklady podnikatele ve formě zásob,
 - + Věcné vklady podnikatele ve formě drobného hmotného a nehmotného majetku,
 - + Věcné vklady DNH,
 - + Daňové odpisy hmotného majetku,
 - + zůstatková cena vyřazeného dlouhodobého hmotného majetku z důvodu likvidace (fyzická či morální opotřebení),
 - + zůstatková cena vyřazeného dlouhodobého hmotného majetku z důvodu prodeje,

- + zůstatková cena vyřazeného dlouhodobého hmotného majetku z důvodu poškození (pouze při splnění podmínek zákona o daních z příjmů – daňové uznatelné škody...),
- + tvorba zákonných rezerv v souladu se zákonem o rezervách,
- + časové rozlišení splátek nájemného u hmotného majetku pořízeného formou leasingu,
- darované zásoby nebo DDHM (jako storno již zaúčtovaných výdajů daňových),
- + výdaje na pohonné hmoty,
- + zápočet závazku (dluhu) dle smlouvy o vzájemném zápočtu závazku (dluhu) a pohledávky,
- +, - úpravy zaúčtovaných cestovních náhrad v případě, že byly uplatněny chybně v průběhu zdaňovacího období, cestovní náhrada za použití soukromého vozidla,
- + uplatnění tel. poplatků (popř. jiných výdajů) související s podnikáním v místě bydliště v případě, že byly hrazeny z osobního účtu,
- hodnota zásob, které byly vloženy do jiné společnosti (např. vklad zásob FO do s. r. o),
- +, - další úpravy výdajů.

Rozdíl mezi upravenými daňovými příjmy a daňovými výdaji (základ daně)

- ztráta minulých let

Základ daně po odečtení ztráty

- nezdanitelná část základu daně dle §15 zákona o daních z příjmů

- zaplacený příspěvek na penzijní připojištění (doplňkové penzijní spoření) snížený o 12 000 Kč (nejvýše však 12 000 Kč),
- hodnota bezúplatných plnění, pokud úhrnná hodnota přesáhne 2% ze základu daně anebo činí alespoň 1 000 Kč maximálně do 15 % základu daně,
- odečet úroků z úvěru ze stavebního spoření, úroku z hypotečního úvěru (max. 300 000 Kč).

Základ daně po odečtení nezdanitelných částí základu daně dle §15

Výpočet daně = 15% ze zaokrouhleného daňového základu

Daň před slevami

- slevy na dani (sleva na poplatníka, manželku, studenta atd.)

- daňové zvýhodnění na děti³⁰

Daň po slevách

³⁰ Slevu na manželku a daňové zvýhodnění na děti nelze uplatnit v případě použití výdajových paušálů.

3. 12. Daňové aspekty

V této kapitole popíšeme daňový systém v České republice (rozdělení daní na daně přímé a nepřímé, prameny právní úpravy, základní pojmy). Mezi daňové aspekty podnikání fyzických osob patří i výdajové paušály, které podstatně ulehčují výpočet daňové povinnosti a administraci výdajů. Pokud má fyzická osoba skutečné výdaje na podnikání nižší než paušální, může dojít k daňové úspoře (vypočtená daň pomocí paušálu je nižší než vypočtená daň pomocí skutečných výdajů).

Nakonec přejdeme k popisu obecné úpravy výsledku hospodaření na daňový základ.

3.12. Daňový systém v České republice

Daně v České republice se dělí na daně přímé a nepřímé. Daně jsou příjmem státního rozpočtu. Základním pramenem daňového systému v České republice je zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb. Tento zákon prošel několika novelizacemi. Týká se jej také změna zákona o účetnictví.

Dalšími zákony upravujícími daňový systém v ČR jsou: zákon o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, zákon o dani z nemovitých věcí, zákonné opatření Senátu o dani z nabytí nemovitých věcí, zákon o dani silniční, zákon o dani z přidané hodnoty, zákon o spotřebních daních.

Daň představuje pravidelný odvod do státního rozpočtu. Daně v České republice dělíme na daně přímé a nepřímé. Přímé daně krátí příjem poplatníka (poplatník a plátce jsou většinou tatáž osoba), nepřímé daně jsou spojeny s prodejem a poskytnutím zboží nebo služeb. Poplatník rozhodne o svém zdanění v případě nákupu tohoto zboží nebo služeb. Poplatník není taktéž plátcem daně, protože nepřímou daň neodvádí spotřebitel, ale osoba, která je prodávajícím. Plátce daně je osoba, která skutečně platí daň do státního rozpočtu (odvádí daň státu). Poplatníkem je osoba, která snižuje prostředky v držení. Sazbou daně se stanoví velikost daně a je upravena příslušným daňovým zákonem.

Tab. 3.5. Daňový systém v České republice

Přímé daně	Nepřímé daně
Daně z příjmů (ZDP) <i>DPFO</i> <i>DPPO</i>	Daně univerzální <i>Daň z přidané hodnoty (ZDPH)</i>
Daně majetkové <i>Daň z nemovitých věcí (ZDNV)</i> - daň z pozemků - daň ze staveb a jednotek <i>Daň z nabytí nemovitých věcí (ZDNNV)</i> <i>Daň silniční (ZDS)</i>	Daně selektivní <i>Daň spotřební</i> - daň z minerálních olejů - daň z lihu - daň z piva - daň z vína a meziproductů - daň z tabákových výrobků - daň ze surového tabáku <i>Daň k ochraně životního prostředí³¹</i> - daň ze zemního plynu a dalších plynů - daň z pevných paliv - daň z elektřiny <i>Poplatek z biopaliv</i>

Zdroj: vlastní zpracování dle knihy: *Abeceda účetnictví podnikatelů 2015*

Základem daně je příjem snížený o prokazatelně vynaložené výdaje, jak uvádí Rylová, (2012, s. 224).

Základ daně u jednotlivých daní se liší, například u daně silniční se jedná o zdvihový objem motoru v cm³, u daně z pozemků se jedná o výměru pozemku v m² a u daně z příjmů se jedná o příjem snížený o daňově uznatelné výdaje.

Příjem fyzické osoby je rozdělen na příjmy ze závislé činnosti (§6 zákona o daních z příjmů), příjmy ze samostatné činnosti (§7), příjmy z kapitálového majetku (§8), příjmy z nájmu (§9) a ostatní příjmy (§10). **Dílčím základem daně** se rozumí základ daně každé z jednotlivých skupin, snížený o daňově uznatelné výdaje.

³¹ Tyto tzv. ekologické (energetické daně) se týkají zdanění dodání a spotřeby zemního plynu a některých dalších plynů, dále pevných paliv a elektřiny, to vše ve vazbě na legislativu Evropské unie.

Nezdanitelná část základu daně je hodnota bezúplatného plnění poskytnutého obcím, krajům, organizačním složkám státu, na vědu a vzdělávání, na ochranu zvířat a jejich zdraví, na charitativní účely a další (zákon 586/1992 Sb., §15 odst. 1. – nezdanitelná část základu daně), pokud je větší než 2% celkového základu daně (nebo činí alespoň 1 000 Kč) a nepřesahuje hodnotu 15% základu daně. Nezdanitelnou částí základu daně jsou dále úroky ze stavebního spoření v maximální hodnotě 300 000 Kč, příspěvek na penzijní připojištění (odvedená částka snižená o 12 000 Kč, maximálně však 12 000 Kč), pojistné na životní pojištění (maximálně 12 000 Kč), zaplacené členské příspěvky (do výše 1,5% příjmů ze závislé činnosti, maximálně 3 000 Kč), úhrady za zkoušky (nejvýše 10 000 Kč, u osoby se zdravotním postižením 13 000 Kč, s těžším zdravotním postižením 15 000 Kč).

Daň se zvýší o **solidární zvýšení daně**, které činí 7% z kladného rozdílu mezi součtem příjmů zahrnovaných do dílčího základu daně z příjmů ze závislé činnosti a dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti a 48 násobkem průměrné mzdy stanovené podle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení ($27\,006 \cdot 48 = 1\,296\,288$ Kč). Pokud poplatník dosáhl daňové ztráty u dílčího základu daně ze samostatné činnosti, lze o tuto ztrátu snížit základ daně ze závislé činnosti.

Pokud daňově uznatelné výdaje (náklady) převyšují daňově uznatelné příjmy, je rozdíl **daňovou ztrátou**.

Sleva na dani je snížení výsledné daně o určitou hodnotu stanovenou zákonem o daních z příjmů. Slevou na dani může být například sleva za každého zaměstnance se zdravotním postižením (18 000 Kč), sleva za každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením (60 000 Kč), základní sleva na poplatníka – fyzickou osobu (24 840 ročně), sleva na manželku (24 840 ročně), sleva na invaliditu – první a druhý stupeň (2 520 Kč ročně), sleva na invaliditu – třetí stupeň (5 040 Kč ročně), sleva na držitele průkazu ZTP/P, sleva na studenta.

Daňové zvýhodnění je snížení výsledné daně nad rámec vypočtené daně, kdy vzniká daňový bonus. Daňový bonus může vzniknout pouze při daňovém zvýhodnění, nelze ho zaměňovat se slevou na dani. Daňový bonus vzniká v okamžiku, kdy poplatník vyživuje dítě ve společně hospodařící domácnosti a jehož dítě nepřekročilo věk 26 let (připravuje se soustavně na budoucí povolání, nemůže se soustavně připravovat na budoucí povolání nebo je v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu). Výše daňového zvýhodnění na děti je odstupňována podle počtu dětí.

Daňová povinnost je povinnost poplatníka odvést daň do státního rozpočtu. Daňová povinnost je vypočtená kladná daň po slevách a daňovém zvýhodnění. Daňová povinnost vzniká v situaci, kdy nevznikl daňový bonus.

Daňový bonus (příspěvek od státu) vzniká v případě, kdy daňové zvýhodnění na děti je vyšší než vypočtená daňová povinnost. Daňový bonus je tedy přeplatek na dani z příjmů (pohledávka za finančním úřadem).

3.13. Výdajové paušály

Pokud si podnikatel takto zvolil, nebo pokud jeho výdaje nejsou nějakým způsobem zjištěitelné, použije **výdaje stanovené paušálně**. Administrativa u těchto výdajů je jednodušší, a pokud je paušální výdaj větší než výdaje skutečné, dochází k daňové úspoře. Při paušálu však není možné uplatnit daňové zvýhodnění na děti ani slevu na manželku, ani paušály na auto (výdaje procentem již zahrnují všechny výdaje). Výdaje paušální jsou stanoveny procentem z příjmů. Uplatňujeme-li výdaje procentem, musíme evidovat příjmy peněžní i nepeněžní, pohledávky související s podnikáním a jako plátcí DPH i evidenci pro účely DPH.

Výdaje procentem nemůžeme uplatnit, pokud jsme spoluvlastníky majetku, kde příjmy a výdaje nejsou rozděleny mezi spoluvlastníky podle spoluvlastnických podílů a taky v případě, kdy jsme účastníkem sdružení bez právní subjektivity a naše příjmy a výdaje nemáme rozděleny rovným dílem.

Tab. 3.6. Výdaje paušálem

Druh živnosti	Výše výdajů procentem z příjmů
Příjmy z řemeslných živností, zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, ostatní příjmy ze zemědělské výroby	80% příjmů, nejvýše však do 1 600 000 Kč ročně
Příjmy z živností volných, vázaných a koncesovaných	60% příjmů, nejvýše však do 1 200 000 Kč ročně
Příjmy z jiného podnikání dle zvláštních právních předpisů, z užití či poskytnutí práv z průmyslového či jiného duševního vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných práv autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem, a z jiné SVČ	40% příjmů, nejvýše však do 800 000 Kč ročně
Příjmy z nájmu	30% z příjmů, nejvýše však do 600 000 ročně.

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona o daních z příjmů č. 586/1992 Sb.

Pokud přecházíme z výdajů skutečných na výdaje uplatněné procentem, je nutné upravit základ daně předešlého roku. Pokud přecházíme naopak z výdajů uplatněných procentem na výdaje skutečné, musíme upravit základ daně a podat dodatečné DP.

4. Praktická aplikace

Paní Zdravá – neplátce DPH, peče zdravé pečivo (např. vícezrnné housky, chia chléb, bezlepkové zákusky a zákusky bez laktózy) a poskytuje poradenství jako certifikovaný výživový poradce. Na tyto činnosti má živnostenské oprávnění. Paní podnikatelka se rozhoduje, zda vést účetnictví nebo daňovou evidenci (předpokládáme, že jí pro vedení účetnictví nevznikla povinnost). Podle daného příkladu se musíme rozhodnout, kterou možnost jí z hlediska daňového, účetního a právního poradíme jako vhodnější. Paní Zdravá občas využívá na pomoc brigádnici, kterou zaměstnává na základě dohody o provedení práce (brigádnice není studentka). Ve svém oboru podniká již od roku 2011. Suroviny na výrobu pečiva jsou účtovány ihned od spotřeby. Pro dlouhodobý majetek má stanovenou hranici dle daňových předpisů (hmotný majetek – 40 000 Kč, nehmotný majetek – 60 000 a drobný majetek – pod 40 000 Kč).

Příklad nejprve vyřešíme v účetnictví individuálního podnikatele a následně přejdeme k vedení daňové evidence. Nakonec výsledky porovnáme a doporučíme vhodnější variantu.

Paní Zdravá si v roce 2013 pořídila automobil FORD TRANSIT a během ledna 2016 si pořídila novou etážovou pec zn. Fornata (starou pec prodala a vyřadila z evidence).

4. 1. Účetnictví individuálního podnikatele

K 1. 1. 2016 má rozvaha tyto počáteční stavy:

Etážová pec FORNATA	120 000
Dosavadní oprávky k peci	110 400
Osobní automobil FORD TRANSIT	560 000
Oprávky k automobilu	310 800
Suroviny na skladě	50 000
Výrobky (pečivo)	15 000
Peníze v hotovosti	38 000
PP na účtech	30 000
Pohledávky za odběrateli	9 000
Závazky vůči dodavatelům	10 000
Účet individuálního podnikatele	?
Dlužná daň z příjmu	8 000

Dlužné pojistné na sociální a zdravotní pojištění	4 000
Zisk z minulého účetního období	49 000

Výpočet počáteční rozvahy a zůstatku na účtu 491 – Účet individuálního podnikatele

Aktiva		Rozvaha k 1. 1. 2016		Pasiva	
Číslo účtu	Částka v Kč	Číslo účtu	Částka v Kč		
DHM celkem	258 800	VK celkem	378 800		
022	680 000	431	49 000		
082	- 421 200	491	329 800		
OM celkem	142 000	CK celkem	22 000		
112	50 000	321	10 000		
123	15 000	336	4 000		
311	9 000	341	8 000		
211	38 000				
221	30 000				
ΣAKTIV	400 800	ΣPASIV	400 800		

Účetní případy, které nastaly v průběhu účetního období roku 2016:

1. FAP za novou pec od plátce DPH			
Cena bez daně:	115 000		
DPH 21%:	24 150		
Cena celkem:	139 150	042	321
2. VPD za přepravu pece neplátcem DPH	2 000	042	211
3. V hotovosti uhrazena montáž pece plátcí			
Cena bez daně:	2 500		
DPH 21%:	525		
Cena celkem:	3 025	042	211
4. Zařazení pece do užívání v PC	144 175	022	042

5. Vyřazení staré pece z důvodu likvidace (z pohledu DP odepsané v loňském roce)			
a) doúčtování ZC	9 600	551	082
b) vyřazení staré pece z evidence v PC	120 000	082	022
6. Prodej baleného pečiva na fakturu			
a) smluvní cena	36 000	311	601
b) úbytek zásob baleného pečiva při prodeji	12 000	583	123
7. Výdejka na mouku pro výrobu chleba	2 000	501	112
8. FAP za nákup mouky a droždí od plátce DPH			
Cena bez daně:	18 000		
DPH 15%:	2 700		
Cena celkem:	20 700	501	321
9. Účetní odpisy:			
a) osobního automobilu FORD TRANSIT	16 000	551	082
b) nové pece	4 000	551	082
10. VÚD			
a) vyrobeno 1600 ks zákusků v ocenění vlastními náklady 19 Kč/ks	30 400	123	583
b) vyrobeno 820 chia chlebů v ocenění vlastními náklady 29 Kč/ks	23 780	123	583
11. Výpis z BÚ			
a) úhrada dlužné daně z příjmu	8 000	341	221
b) bankovní poplatky	150	538	221
12. VPD – uhrazeno dlužné pojistné	4 000	336	211
13. Úhrada od odběratele z operace 6a) na BÚ	36 000	221	311
14. FAP za pečící papíry od plátce DPH			
Cena bez daně:	1 500		
DPH (21%):	315		
Cena celkem:	1 815	111	321

15. Hotově zaplacená přeprava materiálu neplátcem	200	111	211
16. Příjemka na pečící papíry do skladu	2 015	112	111
17. Za hotově prodáno 1200 ks zákusků (prodejní cena 39 Kč/ks) a 620 ks chia chlebů (prodejní cena 59 Kč/ks)			
a) FAV - za zákusky	46 800	311	601
b) úbytek zákusků při prodeji ve VN	22 800	583	123
c) VBÚ - tržba za chleby	36 580	221	601
d) úbytek chlebů při prodeji ve VN	17 980	583	123
18. Převod zisku na účet IP	49 000	431	491
19. a) hrubá mzda dle dohody o provedení práce	9 800	521	331
b) předpis srážkové daně (15%)	1 470	331	342
20. VPD výplata čisté mzdy hotově	8 330	331	211
21. VPD odvod srážkové daně	1 470	342	211
22. FAP za kalorické tabulky od neplátce DPH	2 500	501	321
23. FAV za výživové poradenství	30 000	311	602
24. VBÚ - tržby za výživové poradenství	22 000	221	602
25. Platba silniční daně bez předpisu za osobní automobil hotově	2 160	531	211
26. Hotově zaplacen nájem pekárny na rok 2017	18 000	381	211
27. VBÚ – zaplacená:			
a) faktura za mouku a droždí	20 700	321	221
b) faktura za pečící papíry	1 815	321	221
c) faktura za kalorické tabulky	2 500	321	221
28. Prodáno 400 ks zákusků a 200 ks chlebů			
a) VBÚ – tržba za zákusky	15 600	221	601
b) výdejka zákusků	7 600	583	123
c) VBÚ – tržba za chleby	11 800	211	601
d) výdejka chlebů	5 800	583	123
29. VBÚ – zaplacená polovina ceny za pec	36 044	321	221

Odpisy osobního automobilu – 2. odpisová skupina, rovnoměrné odepis., PC: 560 000 Kč			
Rok	Odpis v Kč	Oprávky v Kč	ZC v Kč
2013	61 600	61 600	498 400
2014	124 600	186 200	373 800
2015	124 600	310 800	249 200
2016	124 600	435 400	124 600
2017	124 600	560 000	0

Odpisy staré pece – 2. odpisová skupina, zrychlené odepisování, PC: 120 000 Kč			
Rok	Odpis v Kč	Oprávky v Kč	ZC v Kč
2011	24 000	24 000	96 000
2012	38 400	62 400	57 600
2013	28 800	91 200	28 800
2014	19 200	110 400	9 600
2015	9 600	120 000	0

Odpisy nové pece – 2. odpisová skupina, zrychlené odepisování, PC: 144 175 Kč			
Rok	Odpis v Kč	Oprávky v Kč	ZC v Kč
2016	28 835	28 835	115 340
2017	46 136	74 971	69 204
2018	34 602	109 573	34 602
2019	23 068	132 641	11 534
2020	11 534	144 175	0

Náklady	Účetní výsledek hospodaření		Výnosy
551	29 600	601	146 780
583	12 000	602	52 000
501	25 200		
538	150		
521	9 800		
531	2 160		
ΣNákladů	78 910 Kč	ΣVýnosů	198 780 Kč

VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ = VÝNOSY – NÁKLADY

Výnosy – náklady = 198 780 – 78 910

VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ = 119 870 Kč

Účetní výsledek hospodaření před zdaněním = 119 870 Kč

+ účetní odpisy os. automobilu + nové pece + 20 000 Kč

- zrychlené daňové odpisy nové pece - 28 835 Kč

+ ZC vyřazeného dlouhodobého majetku + 9 600 Kč

(daňové odpisy ≠ účetním odpisům → ZC daňově neuznatelná)

Odpisy osobního automobilu přerušeny na 1 rok.

Základ daně 120 635 Kč

Zaokrouhlení na 100↑ 120 700 Kč

Daň před slevami (15%) 18 105 Kč

- sleva na poplatníka - 24 840 Kč

Daňová povinnost 0 Kč

Náklady	710 – Účet zisku a ztráty v Kč		Výnosy
551	29 600	601	146 780
583	12 000	602	52 000
501	25 200		
538	150		
521	9 800		
531	2 160		
591	0		
Σ Nákladů	78 910	Σ Výnosů	198 780

Aktiva	702 Konečný účet rozvažný		Pasiva
022	704 175	321	113 106
082	- 330 800	491	378 800
112	50 015	431	119 870
123	3 000		
211	10 615		
221	70 971		
311	85 800		
381	18 000		
ΣAktiv	611 776	ΣPasiv	611 776

4. 2. Daňová evidence

Účetní případy, které nastaly v průběhu účetního období roku 2016:

Číslování dokladů:

FAP: 1-99

FAV: 100-199

VPD: 200-299

PPD: 300-399

VBÚ: 400-499

ID: 500-599

ZVL: 600-619

2. 1. 2016 FAP1 za novou pec od plátce DPH – Kornfeil, s. r. o., číslo účtu: 468951/0100, datum splatnosti: 1. 12. 2017 Cena bez daně: DPH 21%: Cena celkem:	115 000 24 150 139 150	Kniha závazků
2. 1. 2016 VPD200 za přepravu pece neplátcem DPH	2 000	Peněžní deník
2. 1. 2016 VPD201 úhrada za montáž pece plátci Cena bez daně: DPH 21%: Cena celkem:	2 500 525 3 025	Peněžní deník
2. 1. 2016 ID500 zařazení pece do užívání v PC	144 175	Inventár. karta
16. 1. 2016 ID501 vyřazení staré pece z důvodu likvidace a) doúčtování ZC b) vyřazení staré pece z evidence v PC	9 600 120 000	Inventár. karta
28. 1. 2016 - FAV100 prodej baleného pečiva odběrateli Pekařství Illík, s. r. o., číslo účtu: 594876/0600, datum splatnosti: 28. 4. 2016 a) smluvní cena b) úbytek zásob baleného pečiva při prodeji	36 000 12 000	Kniha pohled. Skladní karta

6. 2. 2016 ID501 výdejka na mouku pro výrobu chleba	2 000	Skladní karta
14. 2. 2016 - FAP2 za nákup mouky a droždí od plátce DPH, Country Life, s. r. o., číslo účtu: 564897/0100, datum splatnosti: 19. 10. 2016 Cena bez daně: DPH 15%: Cena celkem:	18 000 2 700 20 700	Skladní karty Knihy závazků
1. 3. 2016 - ID503 a) vyrobeno 1600 ks zákusků v ocenění vlastními náklady 19 Kč/ks b) vyrobeno 820 chia chlebů v ocenění vlastními náklady 29 Kč/ks	30 400 23 780	Skladní karty Skladní karty
21. 3. 2016 - VBÚ400 a) úhrada dlužné daně z příjmu b) bankovní poplatky	8 000 150	Peněžní deník, knihy závazků Peněžní deník
2. 4. 2016 - VPD202 uhrazeno dlužné pojistné	4 000	Knihy závazků, Peněžní deník
13. 4. 2016 VBÚ401 úhrada od odběratele Pekařství Illík, s. r. o.	36 000	Knihy pohledáv. Peněžní deník
8. 5. 2016 FAP3 za pečící papíry od plátce DPH, Veselý, s. r. o., číslo účtu: 987545/0300, datum splatnosti: 14. 10. 2016 Cena bez daně: DPH (21%): Cena celkem:	1 500 315 1 815	Knihy závazků
8. 5. 2016 VPD203 zaplacená přeprava materiálu neplátcí	200	Peněžní deník
8. 5. 2016 ID504 příjemka na pečící papíry do skladu	2 015	Karta zásob
2. 6. 2016 Prodáno 1200 ks zákusků (prodejní cena 39 Kč/ks) a 620 ks chia chlebů (prodejní cena 59 Kč/ks) a) FAV101 – za zákusky, odběratel: Zdravá výživa Daniela, číslo účtu: 479867/0600, datum splatnosti: 4. 2. 2017 b) ID505 úbytek zákusků při prodeji ve VN c) VBÚ402 - tržba za chleby d) ID506 úbytek chlebů při prodeji ve VN	46 800 22 800 36 580 17 980	Knihy pohledáv. Karta zásob Peněžní deník Karta zásob
21. 6. 2016 VBÚ403 – výběr pro osobní spotřebu	49 000	Peněžní deník
7. 7. 2016 a) ID508 hrubá mzda dle dohody o provedení práce b) ID509 předpis srážkové daně (15%)	9 800 1 470	Mzdová agenda Knihy závazků
22. 7. 2016 VPD204 výplata čisté mzdy hotově	8 330	Mzdová agenda, peněžní deník
30. 7. 2016 VPD205 odvod srážkové daně	1 470	Peněžní deník, knihy závazků

5. 8. 2016 FAP4 za kalorické tabulky od neplátce DPH, TRAIVA, s. r. o., číslo účtu: 698745/0100, datum splatnosti: 16. 10. 2016	2 500	Kniha závazků, karty zásob
28. 8. 2016 FAV102 za výživové poradenství, odběratel: Lucie Veselá, číslo účtu: 497854/0800, datum splatnosti: 7. 1. 2017	30 000	Kniha pohledáv.
2. 9. 2016 PPD300 tržby za výživové poradenství	22 000	Peněžní deník
19. 9. 2016 - VPD206 platba silniční daně bez předpisu za osobní automobil	2 160	Peněžní deník
29. 9. 2016 - VPD207 zaplacen nájem pekárny na rok 2017	18 000	Peněžní deník
12. 10. 2016 VBÚ404 zaplacená: a) faktura za mouku a droždí b) faktura za pečící papíry c) faktura za kalorické tabulky	20 700 1 815 2 500	Peněžní deník, kniha závazků PD, kniha závazků PD, kniha závazků
15. 11. 2016 Prodáno 400 ks zákusků a 200 ks chlebů a) VBÚ405 – tržba za zákusky b) Výdejka 400 ks zákusků c) PPD301 – tržba za chleby d) Výdejka 200 ks chlebů	15 600 7 600 11 800 5 800	Peněžní deník Karty zásob Peněžní deník Karty zásob
15. 12. 2016 VBÚ407 – zaplacená čtvrtina ceny za pec ³²	36 044	Peněžní deník, kniha závazků

Pozn.: všechny účetní případy jsou zaznamenány v peněžním deníku a pomocných knihách, které se nachází v příloze této bakalářské práce.

Číslo účetního případu	Text	Částka v Kč
12.	Úhrada od odběratele za balené pečivo	36 000
16. c)	Tržby za chia chleby	36 580
23.	Tržby za výživové poradenství	22 000
27. a)	Tržby za zákusky	15 600
27. c)	Tržby za chleby	11 800
CELKEM		121 980

³² Tento příklad je sestaven pouze pro potřeby bakalářské práce. Dané případy jsou smyšlené a jmenované jednotky proto nejsou ve skutečnosti dlužníky ani věřiteli!

Číslo účetního případu	Text	Částka v Kč
2.	VPD za přepravu pece neplátcem DPH	2 000
3.	V hotovosti uhrazena montáž pece plátcí	3 025
10. b)	Bankovní poplatky	150
14.	Hotově zaplacená přeprava materiálu neplátcem	200
19.	Výplata čisté mzdy zaměstnanci	8 330
20.	Odvod srážkové daně zaměstnance	1 470
24.	Platba silniční daně za osobní automobil	2 160
25.	Hotově zaplacen nájem pekárny za rok 2017	18 000
26. a)	Zaplacená faktura za mouku a droždí	20 700
26. b)	Zaplacená faktura za pečicí papíry	1 815
26. c)	Zaplacená faktura za kalorické tabulky	2 500
CELKEM		60 350

ZÁKLAD DANĚ ZJIŠTĚNÝ Z DAŇOVÉ EVIDENCE: $121\,980 - 60\,350 = 61\,630$ Kč

Uzávěrková úprava příjmů daňových = 0 (bez uzávěrkové úpravy příjmů daňových)

Uzávěrková úprava výdajů daňových = 9 600 (ZC dlouhodobého hmotného majetku vyřazeného v důsledku likvidace) + 124 600 (daňové odpisy osobního automobilu) + 28 835 (daňové odpisy nové pece) + 48 000 (výdaje na PHM - paušál) = 211 035 Kč

Základ daně z podnikání = $61\,630 - 271\,385 = -209\,755$ Kč (ztráta)

Daňová povinnost = 0 Kč

Závěr

V bakalářské práci jsme nejprve rozvedli právní aspekty podnikání fyzických osob, dále účetní aspekty a nakonec aspekty daňové. Přiblížili jsme si způsob vedení účetnictví, daňové evidence a rozdíly mezi těmito možnostmi. V praktické části jsme pomocí příkladu vysvětlili způsob výpočtu daňové povinnosti. V závěru této práce analyzujeme rozdíly mezi vedením účetnictví a daňové evidence a vybereme vhodnější možnost.

V praktické části bakalářské práce jsme zjistili, že daňový základ v případě vedení účetnictví je 120 635 Kč a v případě vedení daňové evidence je daňovým základem ztráta ve výši 209 755 Kč. Tato skutečnost je způsobena také tím, že do základu daně při vedení účetnictví zahrnujeme celkovou výši pohledávek (85 800 Kč) – tzn. objem peněžních prostředků, které jsme ještě skutečně neobdrželi, ale dluží nám je odběratelé. Základ pro výpočet daně v daňové evidenci je proto výrazně nižší (daňový základ při vedení daňové evidence vypočítáme jako rozdíl mezi skutečnými příjmy a skutečnými výdaji – tzn., že do základu daně nezahrnujeme objem pohledávek) – což je základní výhodou daňové evidence. Nemusíme proto odvádět daň z příjmů, které jsme ještě fakticky ani neobdrželi.

Vedení účetnictví je pro podnikání tak malého rozsahu zbytečně náročné, jelikož by paní podnikatelka musela evidovat všechny skutečnosti související s podnikáním a v návaznosti na tyto skutečnosti o nich účtovat. Výhodou vedení účetnictví je naopak komplexnější pohled na hospodaření podniku, jak pro externí osoby, tak pro potřeby vlastníka podniku.

Paní podnikatelce by tedy bylo doporučeno vedení daňové evidence, která pro ni má několik výhod – je administrativně méně náročná (paní podnikatelka nemusí vést účetnictví jako takové – stačí jí jen peněžní deník a pomocné knihy). Česká legislativa nijak neupravuje způsob vedení daňové evidence, takže je jen na volbě paní podnikatelky, jakým způsobem bude své příjmy a výdaje evidovat (může je evidovat i elektronicky v programu Excel). Pokud by se paní podnikatelka rozhodla pro uplatnění výdajů paušálem, nemusí taktéž vést údaje o skutečných výdajích, postačují jen údaje o skutečných příjmech.

Další nemalou výhodou daňové evidence v praktické části bakalářské práce je skutečnost, že si paní podnikatelka může uplatnit vzniklou ztrátu v následujících pěti letech jako odpočitatelnou položku od základu daně dle §34 odst. 1-3 zákona o daních z příjmů č.586/1992 Sb.

Seznam použité literatury

Tištěné dokumenty:

AUTORSKÝ KOLEKTIV, *Účetnictví podnikatelů: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1.1.2015*. 12.vydání. Praha: ASPI, 2015, ^^^sv. Meritum (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-689-1.

AUTORSKÝ KOLEKTIV. *Účetnictví podnikatelů: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1. 1. 2016*. 13. Praha: ASPI, 2016. Meritum (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-050-0.

HAKALOVÁ, Jana, Marcela PALOCHOVÁ, Yveta PŠENKOVÁ a Hana BARTKOVÁ. *Účetnictví podnikatelských subjektů I*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2012, 105 s. ISBN 978-80-248-2905-0.

KOVALÍKOVÁ, Hana. *Zákon o účetnictví: jednoduchý průvodce v každodenní praxi*. 4. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2016, ^^^svazků. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-7263-986-1.

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony: Úplná znění platná k 1.1.2016*. 25. vydání. Praha: Grada, 2016, ^^^svazků. ISBN 978-80-271-0022-4.

ŠEBESTÍKOVÁ, Viola, Dagmar BAŘINOVÁ, Šárka KRYŠKOVÁ, Jiřina KRAJČOVÁ a Kateřina RANDOVÁ. *Účetnictví podnikatelských subjektů II*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2013, 207 s. ISBN 978-80-248-3141-1.

Elektronické dokumenty:

Alternativní náklady. In: *Business Center.cz* [online]. Praha: HAVIT,s.r.o., c1998-2016 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pojmy/pojem.aspx?PojemID=908>

Citace.com [online]. Brno: Citace.com, s. r. o., 2015 [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: <http://www.citace.com/>

Co to je přestupek, a co to je jiný správní delikt. Jaký je v tom rozdíl? In: *Pardubice* [online]. Pardubice: Magistrát města Pardubice, 2015 [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: <http://www.pardubice.eu/urad/konik/spravni-agendy/prestupky/co-to-je-prestupek-a-co-to-je-jiny-spravni-delikt-jaky-je-v-tom-rozdil/>

Co je účetnictví? In: *Podvojně účetnictví: Vše o podvojném účetnictví..* [online]. Jitka N., 2012 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://podvojne-ucetnictvi.webnode.cz/co-je-ucetnictvi/co-je-ucetnictvi/>

Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad, 2015 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz>

Daňová evidence. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Daňová_evidence

Daňový systém České republiky. In: *Business Info: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. Praha: CzechTrade, 2014 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/danovy-system-ceske-republiky-3429.html>

ING. BÍLÝ, Radek. 3 hlavní změny v účetnictví, o kterých byste měli vědět. In: *Ing. Radek Bílý: daňový poradce* [online]. Plzeň: Ing. Radek Bílý, 2014 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://www.dane-bily.cz/3-hlavni-zmeny-v-ucetnictvi-o-kterych-byste-meli-vedet/>

ING. KADLEC, Michal. Změny v zákoně o účetnictví od 1. 1. 2016. In: *Portál Pohoda* [online]. Jihlava: STORMWARE, s.r.o., 2014 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/zmeny-v-zakone-o-ucetnictvi-od-1-1-2016/>

24. Inventarizace a inventura. In: *Studentske.cz: Účetnictví* [online]. Brno: DUCLAS Export - Import CZ s.r.o., 2015 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://ucetnictvi.studentske.cz/2008/11/24-inventarizace-inventura.html>

Jaký je vztah mezi účetním a čistým ekonomickým ziskem? In: *Studentske.cz: EKONOMIKA* [online]. Brno: DUCLAS Export - Import CZ s.r.o., 2015 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://ekonomika-otazky.studentske.cz/2008/06/jak-je-vztah-mezi-etnm-istm-ekonomickm.html>

Kategorizace účetních jednotek od 1. 1. 2016. *Portál Pohoda* [online]. Jihlava: STORMWARE, s. r. o., 2012 [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: <http://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/kategorizace-ucetnich-jednotek-od-1-1-2016/>

Kdo je statutární orgán společnosti? In: *Business centrum* [online]. Praha: BUSINESS CENTRUM s.r.o., 2006 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://www.spravafirem.cz/kdo-je-statutarni-organ-spolecnosti>

MGR. KONEČNÁ, Jana. Cestovní náhrady OSVČ 2015, 2016. In: *Jak podnikat: pár slov pro podnikatele a ostatní OSVČ* [online]. Brno: Mgr. Jana Konečná, 2015 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://jakpodnikat.cz/prumerne-ceny-phm.php>

Novela vyhlášky č. 250/2015 Sb., kterou se mění vyhláška č. 500/2002 Sb., pro podnikatele. In: *Účetní-portál.cz: když chceš vědět víc* [online]. Bohuňovice: OSWALD, a.s., 2015 [cit.

2016-02-13]. Dostupné z: <http://www.ucetni-portal.cz/novela-vyhlasky-c-250-2015-sb-ktou-se-meni-vyhlaska-c-500-2002-sb-818-x.html>

Pojem koncese. In: *SCS.ABZ.CZ: Slovník cizích slov* [online]. Ostrava: ABZ knihy, a.s., c2005-2016 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/koncese>

Právo členského státu - Česká republika. *EUROPEAN - JUSTICE* [online]. Portál evropské justice: Evropská komise, 2014 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-cz-cs.do

PROCHÁZKA, Jakub. Daňový bonus: Kdo má nárok na vrácení peněz od státu? In: *Business Info: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. Praha: CzechTrade, 2015 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/danovy-bonus-kdo-ma-narok-na-vraceni-penez-od-statu-63852.html>

Prováděcí vyhláška k podvojnému účetnictví: Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení č. 563/1991 Sb., zákona o účetnictví. *Business center.cz* [online]. Praha: HAVIT, s.r.o., c1998-2016 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto-v2002-500/>

Předpis č. 219/2000 Sb.: Zákon o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. In: *Zákony pro lidi* [online]. Zlín: AION CS, s.r.o., c2010-2016 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-219>

Předpis č. 455/1991 Sb.: Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon). *Zákony pro lidi* [online]. Zlín: AION CS, s.r.o., c2010-2016 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-455#cast4>

Příloha č. 3 k zákonu č. 455/1991 Sb. Koncesované živnosti. In: *Business Center.cz* [online]. Praha: HAVIT, s.r.o., c1998-2016 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zivnost/priloha3.aspx>

Příloha č. 5 k zákonu č. 455/1991 Sb. In: *Žďár nad Sázavou* [online]. Žďár nad Sázavou: Jiří Pavlíček, 2015 [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: <http://www.zdarns.cz/media/files/mestsky-urad/ozu/priloha-5.pdf>

Rodinám zůstane více peněz, poslanci zvýšili daňové zvýhodnění dětí: Josef Kopecký. In: *IDnes.cz: Ekonomika* [online]. Praha: Mafra, a. s., 2016 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/rodinam-zustane-vice-penez-poslanci-zvysili-danove-zvyhodneni-deti-1g3-/ekonomika.aspx?c=A160302_081303_domaci_kop

Vedlejší výdělečná činnost v roce 2016. *Finanční noviny* [online]. Praha: Česká tisková kancelář, 2015 [cit. 2016-02-13]. ISSN ISSN: 1213-4996. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/vedlejsi-vydelecna-cinnost-v-roce-2016/1263797>

Žádost o koncesi (živnostenský zákon). In: *Business Center.cz* [online]. Praha: HAVIT,s.r.o., c1998-2016 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pojmy/p3170-zadost-o-koncesi.aspx>

Živnost ohlašovací (živnostenský zákon). In: *Business Center.cz* [online]. Praha: HAVIT,s.r.o., c1998-2016 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pojmy/p1401-zivnost-ohlasovaci.aspx>

Živnost vázaná (živnostenský zákon). In: *Business Center.cz* [online]. Praha: HAVIT,s.r.o., c1998-2016 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pojmy/p1403-zivnost-vazana.aspx>

Živnosti koncesované: Žádost o koncesi pro právnické osoby se sídlem na území České republiky (Česká právnická osoba). *Portál veřejné správy* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra, 2016 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/portal/podnikani/situace/291/293/5175.html>

Seznam zkratek

BÚ – bankovní účet

ČR – Česká republika

ČÚS – České účetní standardy

DPFO – daň z příjmu fyzických osob

DPH – daň z přidané hodnoty

DPPO – daň z příjmu právnických osob

EU – Evropská Unie

FAP – faktura přijatá

FAV – faktura vydaná

FO – fyzická osoba

ID – interní doklad

IP – individuální podnikatel

MF – Ministerstvo financí

NOZ – Nový občanský zákoník

OR – obchodní rejstřík

PC – pořizovací cena

PO – právnická osoba

PPD – příjmový pokladní doklad

S. R. O. – společnost s ručením omezeným

ÚJ – účetní jednotka, účetní jednotky

VBÚ – výpis z bankovního účtu

VPD – výdajový pokladní doklad

ZC – zůstatková cena

ZoÚ – zákon o účetnictví

ŽR – živnostenský rejstřík

ŽÚ - Živnostenský úřad

Prohlašuji, že:

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona; - bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25. 5. 2016...

Marie Schenková

Seznam příloh

Inventární karty dlouhodobého majetku

Kniha cenin

Kniha evidence jízd

Kniha pohledávek

Kniha závazků

Peněžní deník

Příloha č. 5 živnostenského zákona